

§ 11 miljøgodkendelse af slagtesvineproduktionen

Nedervej 29 - 31, 6430 Nordborg

*Meddelt:
26. oktober 2011
Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen*

Kommunen afgørelse

Sønderborg Kommune meddeler miljøgodkendelse efter Bekendtgørelse om Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 11, på Nordervej 29-31, matr. nr. 23, Ejerlav, Mjels, Oksbøl til ændring af staldbygningen på adressen Nordervej 31. Dyreholdet ændres fra 4.100 slagtesvin 30-102 kg (105,3 DE) til 4.200 slagtesvin fra 30-102 kg (107,87 DE). Ændringen og udvidelsen vil kræve bygningsmæssige ændringer i form af en ny gyllebeholder, men for selve staldbygningen på Nordervej 31, er det udelukkende ændringer af staldgulvet der skal foretages. Ændringen og udvidelsen vil blive udført så snart tilladelsen foreligger. Godkendelsen meddeles på de vilkår, der fremgår af den miljøtekniske redegørelse.

Miljøgodkendelsen omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende anlæg på Nordervej 29 og Nordervej 31 samt bedriftens samlede arealer.

Der er ikke med denne miljøgodkendelse taget stilling til evt. tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller Arbejdsmiljøloven.

Godkendelsen er udarbejdet på grundlag af version 5 af virksomhedens ansøgning modtaget første gang den 22. juni 2010 fra Landbrugsrådgivning Syd, Rikke Kyhn, samt supplerende oplysninger modtaget fra Kenn Paulsen, i perioden maj 2011 - august 2011.

Fremover er der godkendelse til en produktion på 4.200 slagtesvin fra 30-102 kg svarende til 107,87 DE på adressen Nordervej 29-31, 6430 Nordborg.

Gyldighed

Ændringen og udvidelsen skal være påbegyndt inden 2 år fra godkendelsens meddelelse.

Offentlighed

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af godkendelse gennemført en nabohøring i perioden 26. september til 17. oktober 2011.

Et udkast til godkendelsen har i samme periode været i høring hos ansøger Kenn Paulsen og rådgiver Rikke Kyhn.

Høringen gav ingen kommentarer fra andre end ansøger. Ansøgers kommentarer er indarbejdet i denne godkendelse.

Afgørelsen er offentliggjort i Sønderborg Ugeavis 26. oktober 2011 og på www.sonderborgkommune.dk.

Ansøger og ejerforhold

Ansøgerens navn: Kenn Paulsen
Adresse Nedervej 31, 6430 Nordborg
Telefon: 29841116

Adresse: Nedervej 31, 6430 Norborg
Matrikel: 8, Notmark, Hundslev
CVR-nr.: 26137853
CHR-nr.: 41096 og 62172
Direkte telefon: 29841116
E-mail: Kenn-paulsen@bbsyd.dk

Ejer af ejendommen: Kenn Paulsen
Ejer af virksomheden: Kenn Paulsen

Ansøgningsskema nr.: 16569, version nr. 5.

Konsulent: Rikke Kyhn, Landbrugsrådgivning Syd

Godkendelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen
Teknik og Miljø
Rådhusstorvet 10
6400 Sønderborg

Sagsbehandler: Sussanne Bigum Mortensen
Sag nr.: 10/38095
KS: LKAO og VRKN

Indholdsfortegnelse

Resumé og samlet vurdering	7
1.1 Ansøgning	7
1.2 Ikke teknisk resumé.....	7
2 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	9
2.1 Planmæssige forhold.....	9
3 Husdyrhold, staldanlæg og drift.....	12
3.1 Bygninger	12
3.2 Staldindretning og drift	14
3.3 Ventilation	20
3.4 Fodring.....	21
3.5 Råvarer og hjælpestoffer.....	22
3.6 Spildevand herunder regnvand	25
3.7 Affald.....	27
4 Driftsforstyrrelser eller uheld.....	28
5 Gødningsproduktion og –håndtering.....	29
5.1 Gødningstyper, mængder og opbevaring	29
5.2 Udbringning af husdyrgødning	31
6 Forurening og gener fra husdyrbruget	33
6.1 Ammoniak og natur	33
6.2 Lugt.....	43
6.3 Fluer og skadedyr.....	44
6.4 Transporter	45
6.5 Støj fra anlægget og maskiner.....	46
6.6 Støv fra anlæg og maskiner.....	47
6.7 Lys.....	47
7 Beskrivelse og vurdering af arealerne	47
7.1 Udbringningsarealerne.....	48

7.2	Lokalisering og planmæssige forhold	48
7.3	Harmoniareal.....	48
7.4	Påvirkninger af søer og vandløb	49
7.5	Påvirkning af fjord & hav	49
7.6	Nitrat til grundvand	53
7.7	Beskyttet natur.....	53
7.8	Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)	55
7.9	Natura 2000	57
7.10	Beskyttede sten- og jorddiger	58
7.11	Kultur- og fortidsminder	58
8	Bedste tilgængelige teknik (BAT)	59
9	Alternative løsninger? og 0-alternativet.....	62
10	Husdyrbrugets ophør	63
11	Egenkontrol og dokumentation	63
12	Offentliggørelse, klagevejledning og underretning.....	64
13	Konklusion.....	65
14	Generelt.....	66
15	VILKÅR	67
	GENERELT	67
	HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT	67
	GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDBETING Husdyrgødning.....	70
	FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG.....	71
	Støj fra anlægget og maskiner.....	71
	PÅVIRKNING FRA AREALERNE.....	72

Bilag

1. Situationsplan
2. Afløbsplan
3. Beskyttet natur
4. Grundvand
5. Natura 2000
6. § 7 Natur
7. Arealer tilhørende Nedervej 31
8. Oversigt over transportruter med husdyrgødning
9. Overfladevand
10. Planmæssige forhold
11. Oversigt over Naturgruppens naturpunkter
12. Bræmme på mark 4-0a
13. Bræmme på mark 1-0a
14. Liste over berørte parter
15. BAT-beregning
16. Lovgrundlag

Resumé og samlet vurdering

1.1 Ansøgning

Sønderborg Kommune har modtaget en miljøansøgning, ansøgnings nr. 16569, fra Kenn Paulsen. Der søges om godkendelse til at ændre stalden på Nedervej 31 fra dybstrøelsesstald til stald med 25-49 % fast gulv og spalter. Derudover ønskes der opført en ny gyllebeholder på 2400 m³, for at kunne opnå tilstrækkelig opbevaringskapacitet. Dyreholdet ændres fra 4.100 slagtesvin (30-102 kg) svarende til 105,3 DE til 4.200 slagtesvin (30-102 kg) svarende til 107,87 DE. Der søges om godkendelse til ændrer staldanlægget og til at øge antallet af produceret svin fra 4.100 til 4.200. Det er version 5 af ansøgningen, der danner det endelige grundlag for miljøgodkendelsen. Hvor det er fundet relevant, har Sønderborg Kommune vurderet på konsekvenserne af ændringen og udvidelsen, samt givet begrundelse for de opstillede vilkår. Den miljøtekniske beskrivelse bygger på virksomhedens ansøgning og en række supplerende oplysninger. Ansøgningen om godkendelse efter Bekendtgørelse om Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er indsendt til Sønderborg Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem www.husdyrgodkendelse.dk. Ansøgningen er indsendt første gang d. 22. juni 2010. Beregningsgrundlaget for ammoniakreduktion er 2010. Byggeriet vil blive påbegyndt når den endelige godkendelse foreligger og der er indhentet byggetilladelse.

Der forventes en byggeperiode på ca. 4 måneder, hvor man starter med opførelse af gyllebeholder og evt. samtidigt påbegynder ændring i stalden.

1.2 Ikke teknisk resumé

Sønderborg Kommune vurderer, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte ændring af stalden til slagtesvineproduktionen på Nedervej 29 og 31, 6430 Nordborg i henhold til reglerne i Bekendtgørelse om lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug, nr. 1486 af 4.dec 2009. Godkendelsen er udarbejdet på grundlag af virksomhedens ansøgning – ansøgningsskema 16569 modtaget første gang 22. juni 2010, samt supplerende oplysninger modtaget løbende. Den endelige godkendelse er baseret på versionsnummer 5 af ansøgningsskemaet 16569 modtaget den 14.10.2011. Miljøgodkendelsen er betinget af de fastsatte vilkår og forudsætninger. Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk beskrivelse og kommunens vurdering af ændringen og udvidelsen og dens miljømæssige virkninger på naturen, miljøet og naboer.

Produktion og arealer

Slagtesvinestalden på Nedervej 31 ændres fra dybstrøelsesstald til stald med delvist spaltegulv (25-49 % fast gulv). Dyreholdet ændres fra 4.100 slagtesvin 30-102 kg svarende til i alt 105,3 DE til 4.200 slagtesvin (30-102 kg) svarende til 107,87 DE. I forbindelse med ændringen af dybstrøelsesstald til gyllesystem, ønskes opført en ny gyllebeholder på 2400 m³ for at opnå tilstrækkelig opbevaringskapacitet. Udbringningsarealerne ligger forholdsvis samlet omkring Mjels på Nordals.

Ejendommen Nedervej 31 drives sammen med Nedervej 29, og en del af produktionen af slagtesvin er opstaldet på Nedervej 29, i en dybstrøelsesstald. Produktionerne hænger derfor sammen produktionsmæssigt og der søges derfor om miljøgodkendelse samlet for ejendommene.

Kravet om 25 % reduktion i ammoniakfordampningen i forhold til referencestaldsystemet er overholdt. Ændringen og udvidelsen i staldsystem medfører et fald i ammoniakfordampningen fra anlægget.

Placering

Ejendommene er beliggende i landzone på det nordlige Als. Anlægget er placeret, så afstandskravene til bl.a. byzone, vandløb, søer og veje er overholdt.

Staldindretning

Stalden ændres fra dybstrøelse til delvist spaltegulv, 25-49 % fat gulv. Under spaltearealet etableres gyllekumme. Stierne indrettes desuden med mulighed for 2-klima. Bygningen vil blive indrettet med 3 sektioner, og ca. 343 stipladser/sektion. Der vil være naturlig ventilation i stalden.

Lugt

Ansøgningen overholder lugtgenæafstandene til samlet bebyggelse og byzone. Nærmeste enkeltbolig uden landbrugspligt ligger ca. 135 meter fra ejendommen Nedervej 29. Genekriteriet er dermed overholdt, idet den korrigerede genæafstand er kortere end- eller lig med genæafstanden i nudrift, og den vægtede gennemsnitsafstand er længere end 50 % af den korrigerede genæafstand. Se afsnit 6.1. Sønderborg Kommune vurderer, at genæafstanden overholdes og at der kan gives godkendelse til ændringen og udvidelsen.

Transporter

Ved udbringning af gylle til bedriftens arealer foregår transport ad interne veje, hvor der kun passeres enkeltbeboelser. Der vil så vidt muligt ikke være transport gennem samlet bebyggelse. Der hensyn til omkringboende ved gylletransport.

Der vil i forbindelse med ændringerne ske et fald i antallet af transportere til og fra ejendommen, primært fordi der ændres fra dybstrøelse til gyllesystem.

En samlet opgørelse over transport til og fra ejendommen viser at der før ændringen og udvidelsen er ca. 2285 transportere og efter ca. 330 transportere.

Da transporterne sker af offentlig vej vurderer Sønderborg Kommune, at antallet af transportere er foreneligt med hensynet til omgivelserne. Transportvejene fremgår af bilag 8.

Foder

Der anvendes reduceret indhold af råprotein (141,5 g råprotein/FE) og 0,4 g benzoesyre pr FE for at overholde Miljøstyrelsens vejledende BAT-niveau for ammoniak.

Ammoniakbelastning og særlig værdifuld natur

Der findes et § 7 areal inden for en afstand af 730 m fra anlægget. § 7 arealet vurderes ikke at blive påvirket negativt af projektet. Ammoniakberegningen på anlægget viser, at produktionsændringen og udvidelsen lever op til lovgivningens krav om ammoniakreduktion. Der er et fald i ammoniakemissionen i ansøgt drift i forhold til nudrift.

Nærmeste § 3 areal er en mose beliggende ca. 210 meter nord for ejendommene.

I området kan der potentielt være Bilag IV-arter såsom flagermus, padde tilstede, idet der er søer, moser, strandenge og skov i nærområdet. Der stilles vilkår til bræmmer omkring søerne på lokaliteterne 2126 og 2136, se bilag 12 og 13. Det vurderes at pågældende projekt, ved overholdelse af vilkåret om bræmmer, ikke har væsentligt indvirkning på pattedyr, insekter, padde, krybdyr, mv. fra Bilag IV.

Habitatområderne H83 og H200 ligger mere end 9,5 km fra anlægget og vurderes ikke at blive påvirket i negativ retning af projektet idet depositionen er faldende. Den minimale deposition aftager endvidere hurtigt ind i habitatområdet pga. skovens ruhed og den deraf afledte øgede depositions hastighed samt øget opblanding i luften som funktion af afstanden fra kilden. Således er det teoretisk set ikke muligt at påvise nogen negativ effekt på naturtypernes integritet som følge af det ansøgte projekt på Nedervej 29 og 31.

Næringsstoffer til vandmiljøet og grundvand

Ingen af arealerne afvander ikke til terrestriske eller marine habitatområder. Arealerne afvander til Als Fjord. Bedriftens udbringningsarealer ligger udenfor nitratklasser og udenfor nitratfølsomme indvindingsområder.

Der anvendes et sædskifte med over 15 % vinterraps og 14 % efterafgrøder på det lette jord og sædskifte med op til 15 % vinterraps og 14 % efter afgrøder på de lidt tungere jord, og der forventes ikke at ske ændringer ved dette. Dermed bliver den reelle udvaskning fra arealerne 62,6 kg N/ha, som er under den maksimale tilladte udvaskning på 62,9 kg N/ha. Fosforoverskuddet overholdes med 3,7 kg P/ha/år. Bræmmer til beskyttede vandløb og søer overholdes.

Andre miljøpåvirkninger

Den nye gyllebeholder, der opføres i forbindelse med ændringen og udvidelsen vil blive overdækket. Overdækningen bevirker at de lovmæssige krav til ammoniakreduktion overholdes. Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af husdyrgødning, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som acceptable. Det vurderes at ændringen og udvidelsen ikke vil have indflydelse på bilag IV-arter, planter eller dyr omfattet af artsfredninger eller optaget på nationale eller regionale rødlistor omkring ejendommen, når vilkårene i denne godkendelse overholdes.

Bedst tilgængelige teknik

Sønderborg Kommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer med de fastsatte vilkår. Alt i alt vurderer Sønderborg Kommune, at husdyrbruget efter ændringen og udvidelsen kan drives uden væsentlige indvirkninger på miljøet, såfremt vilkårene i denne godkendelse og forudsætningerne i ansøgningsmaterialet overholdes.

Høring

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af godkendelse gennemført en 3 ugers nabohøring indenfor konsekvensområdet for lugt, som har en radius på 420 m samt en partshøring af berørte parter. Høringen gav ingen kommentarer udover kommentar fra ansøger, der er indarbejdet i denne godkendelse.

Denne miljøgodkendelse meddeles i henhold til Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug, nr. 1486 af 4.dec 2009.

2 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Bilag 11 angiver anlæggets placering.

2.1 Planmæssige forhold

Ifølge regionplanen for Sønderjyllands Amt 2005-2016 ligger ejendommen og dens jorder i landzone, indenfor særligt værdifuldt landbrugsområde, inden for kystnærhedszonen og inden for et område med drikkevandsinteresser. Jorderne afvander til Als Fjord via Stegsvig, se desuden arealdelen af godkendelsen.

Ifølge Sønderborg Kommuneplan 2005 – 2017 ligger virksomheden i Planområde 106A03-området Oksbøl og Mjels. Mjels er beliggende i landzone og skal forblive i landzone. Afgrænsningen er foretaget ud fra planlovens bestemmelser om afgrænsning af landsbyer i landzone.

Ifølge Spildevandsplan 2009-2016 for Sønderborg Kommune er området separatkloakeret. Sanitært spildvand ledes til septiktank, der er tilmeldt kommunens tømningsordning. Spildevand fra stalden afledes til gyllebeholder. Regnvand samt tagvand afledes til Stegsvig.

Ejendommen forsynes med vand fra privat boring. Staldbygningen er beliggende i landzone, vest for Mjels. Afstanden fra virksomheden til de lokaliteter, som nævnt i §§ 6, 8 og 20 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, fremgår af tabel 1.

Tabel 1: Afstandskrav

Afstand til nærmeste:	Aktuel afstand	Beskrivelse	Gældende afstandskrav
Nabo	ca. 72 m	Nedervej 29A.	50 m
Naboskel	ca. 60 m	Der er tale om et skel mod vest.	30 m
Beboelse på samme ejendom (stuehus Nedervej 29/31)	ca. 10/70 m	Afstanden fra stald til stuehus på Nedervej 31 vurderes til at være ca. 70 meter og afstand fra staldanlæg til stuehus på Nedervej 29 er ca. 10 meter. Der er tale om en eksisterende produktion, der ikke ændres.	15 m
Levnedsvirksomhed	Mere end 5000 m	Kendes ikke	25 m
Samlet bebyggelse i landzone	190,81		190,81 m*
Byzone	ca. 2,5 km	Nærmeste byzone er ved Mjels	328,5 m*
Sommerhusområde	6,5 km	Fra staldanlægget til sommerhusområde ved Købingsmark	328,5 m

Fælles vandindvindingsanlæg	ca. 2,7 km	Nærmeste ligger i Mjels.	50 m
Enkelt vandindvindingsanlæg	ca. 73 m	Der er en privat vandboring på ejendommen. Boringen ligger sydvest for staldanlægget og øst for stuehuset.	25 m
Vandløb	ca. 250 m	Nærmeste vandløb ligger nord for ejendommen.	15 m
Dræn	ca. 15 m		15 m
Sø	ca. 300 m	Fra stald, bygning 2, til sø i mosen syd for ejendommen	15 m
Privat vej	>> 25 m	Kendes ikke	15 m
Offentlig vej	ca. 15 m	Fra eksisterende stald	15 m

De generelle afstandskrav er overholdt.

Ejendommen Nedervej 29-31 er beliggende på Nordals ved Stegsvig. Ejendommen er beliggende i landzone i Sønderborg Kommune, ca. 2,5 km vest for Mjels by. Nærmeste større by er Nordborg, beliggende ca. 5 km nordøst for ejendommen.

Området ejendommen er beliggende i, er forholdsvis kuperet terræn, med spredte levende hegn langs markskellene. Der er en del beskyttede sten- og jorddiger i området. Afstand til kysten er ca. 375 meter.

Bygningerne der hører til ejendommen Nedervej 31, består af et stuehus, en anden beboelsesbygning, en garage + fyrrum, en ældre stald sammenbygget med en lade/maskinhus, et ældre maskinhus samt en nyere staldbygning og et nyt maskinhus, se bilag 1.

Den nyere stald ligger for sig selv, ca. 70 meter øst for stuehuset og ved siden af denne, mod øst, er det nyere maskinhus placeret.

Stakladen ved siden af stalden er opført uden side beklædning. Den vil evt. blive beklædt med lysegrå plader. Der er stålplader på taget og taghældning på ca. 20 grader.

Omkring stuehus og haven der ligger syd og øst for stuehuset er der en del beplantning, og langs hegn i mellem markerne er, der også en del beplantning. Området er kuperet.

Ejendommen ligger i kystnærhedszonen. Der er enkelte større husdyrbrug i området, og øvrige bebyggelser ligger spredt, med enkelt mindre ejendom uden husdyrproduktion. Der er dog generelt godt naboskab. Ansøger anser godt landmandskab for en del af et godt forhold til naboer og omkringboende.

Ca. 5,5 km vest for ejendommen ligger et særlig følsomt overdrev.

Anlægget ligger lige op til et område med naturinteresser, værdifulde kystlandskab.

Ejendommen ligger i særlig værdifuldt landbrugsområde, Områder med landskabelig værdi og Uforstyrrede landskaber.

Anlægget og dets udbringningsarealer ligger i området som er udpeget som større uforstyrrede landskab.

Der er ingen udpegnings af værdifulde kulturmiljøer eller bevaringsværdige landsbyer i nærheden af ejendommen. Der er dog et beliggende nord for ca. 1000 meter på den anden side af Stegsvig.

Nærmeste kirkelandskab er beliggende ved Oksbøl ca. 4600 meter vest for ejendommen. Omkring kirken ligger en 300 meters kirkebyggeline.

Anlægget ligger indenfor kystnærhedszonen og afstanden til kysten er ca. 375 meter.

Lavbundsarealer inkl. evt. okkerklassificering

Ejendommen og dens udbringningsarealer ligger udenfor lavbundsarealer. Der er ingen eller kun klasse IV okker klassificering på arealerne.

Ejendommen ligger ikke indenfor et skovrejsningsområde.

Der er ingen fredede områder i nærområdet af ejendommen. Nærmeste fredede område er beliggende på den anden side af Als Fjord. Afstanden til dette område er ca. 3500 meter og det er beliggende vest fra anlægget.

Miljømyndighedens vurdering

Alle afstandskrav til vandforsyning, vej og naboskel m.v. i henhold til § 8 i "Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug" er overholdt. Afstanden til beboelse på samme ejendom er overholdt, da stalden er lovligt etableret under en tidligere lovgivning, derfor har kravet om 15 meter ingen betydning. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at det ikke er nødvendigt at stille vilkår til ovenstående, idet der ikke ændres på bygningsmassen i forbindelse med ændringen og udvidelsen.

3 Husdyrhold, staldanlæg og drift

3.1 Bygninger

Ejendommens bebyggede erhvervsareal er på ansøgningstidspunktet for både Nedervej 29 og Nedervej 31, ifølge BBR opgjort til 2902 m². Bilag 1 viser en tegning over den samlede virksomhed. Oplysninger om bygningernes grundplan samt afledning af overfladevand, fremgår af tabel 2 og bilag 2.

Tabel 2: Oversigt over bygninger

Bygning	Grundplan	Taghældning samt højde	Materialer	Overfladevand ledes til
Stuehus Nedervej 29	129 m ²	Taghældning ca. 60 grader. Højde til kip ca. 5,5 meter	Sider af teglsten, hvidmalet. Tag af sort skiffer.	Halvdelen (nordside) ledes til grøft og dræn, der ledes nord om ud på mark, resten ledes ud på jorden

Lade Nedervej 29	98 m ²	Taghældning ca. 60 grader. Højde til kip ca. 5,5 meter	Sider mod øst og nord er af teglsten, hvidmalet. Sider mod syd og vest er af gule stålplader. Tag er grå stålplader	På jorden
Gl. svinestald Nedervej 29	270 m ²	Taghældning ca. 50 grader. Højde til kip ca. 6 meter. Sidehøjde 3 meter	Sider af gule teglsten. Tag af grå eternit.	På jorden
Stuehus Nedervej 31	98 m ²	Taghældning ca. 60 grader. Højde til kip ca. 6 meter	Sider af teglsten, hvidmalet. Tag af sort eternit.	Ledes til grøft og dræn, der ledes nord om ud på marken
Garage	80 m ²	Fladt tag. Højde 2,8 meter	Sider af lecablokke, hvidmalet. Tag af sorte stålplader	Ledes til grøft og dræn, der ledes nord om ud på marken
Svinestald der ombygges fra 2001	1058 m ²	Taghældningen er på ca. 25 grader, sidehøjde på 3,5 meter	Beklædt med lysegrå stålplader. I gavlene er der opsat gul stålplade, i det øverste stykke. På taget er der lysegrå eternitplader, en række lysplader og overdækket kip	Ledes til grøft og dræn der ledes nord om ud på marken
Halm Lade	410 m ²	Taghældning ca. 60 grader. Højde til kip 8 meter.	Sider af fundablokke. Tag af hvide stålplader. Når bygningen er færdig, skal den beklædes med stålplader, så den ligner stalden.	Ledes til grøft
Lade på modsat side af vej	234 m ²	Taghældning ca. 30 grader. Sidehøjde 4 meter.	3 sider af grønne stålplader. 1 side hvide stålplader. Tag af grå eternit. Det er meningen at den skal renoveres, så alle sider bliver hvide.	Ledes til grøft og dræn, der ledes nord om ud på marken
Maskinhus	100 m ²	Taghældning ca. 30 grader. Sidehøjde 4 meter.	Sider af grå stålplader. Tag af grå eternit.	På jorden
Gl. kostald + gl. svinestald anvendes til depot	235 + 106	Taghældning ca. 30 grader. Sidehøjde 2,5 meter.	Blokke, med gråt eternit tag. Bygningen der ligger nord/syd er af teglsten, hvidmalet, og med grå stålplader som tagbygningen der ligger øst/vest er af	En del ledes ud på jord og noget ledes til grøft og dræn, der ledes nord om ud på mark

			leca	
Befæstet plads	60 m ²	15 cm. Armeret beton		Ledes til ajlebeholder – der ligger ved befæstet plads
Gl. lade	80 m ²	<u>Bygningen er fjernet</u>		På jorden
Ny gyllebeholder	2400 m ²			-
Ny fyldeplads				Ledes til fortank og pumpes i gyllebeholder

I forbindelse med Miljøgodkendelsen søges der om ændringer af eksisterende dybstrøelsesstald.

På siden af bygningen er der porte ind, så det er mulig at muge dybstrøelsen ud. Portene vil blive ændret til fast beklædning, når staldindretningen ændres.

Der vil evt. blive opsat en fodersilo mere ved stalden, så der vil være 3 siloer. Den vil placeret på nordsiden af stalden på Nedervej 31, ud mod vejen op af de eksisterende siloer.

Der søges om ændring af den nyere stald. Bygningen indrettes med et spalteareal, miljøspalte og fast gulv, ca. 25-49 % fast gulv. Under spaltearealet etableres gyllekumme. Stierne indrettes desuden med mulighed for 2-klima. Der etableres træk og slip system. Bygningen vil blive indrettet med 3 sektioner, á ca. 343 stipladser/sektion. Der ændres ikke på ventilationssystem, der fortsat vil være naturlig ventilation.

Indretningen i stalden på Nedervej 29, er med store dybstrøelsestier, hvor der er fast gulv. Der er ca. 210 stipladser i denne bygning og bygningen ændres ikke.

Idet staldsystemet i den nyere stald ændres fra dybstrøelse til spaltegulv med gyllesystem, skal der opføres ny gyllebeholder på 2400 m³ for at opfylde kapacitetsbehovet og opbevaringskrav.

Den nye gyllebeholder, der skal opføres i forbindelse med ændringen og udvidelsen, ønskes placeret sydvest for stalden. Her er den ikke er synlig fra vejen og placeres i umiddelbar nærhed af stalden. Terrænet bagved er højere end beholderen, så den skjules af de eksisterende bygninger og landskabet. Da den bliver placeret mindre end 300 meter fra nabo, vil den blive etableret med overdækning

Miljømyndighedens vurdering

Da der ændres på bygningens udseende, stilles der vilkår til at farvevalget for ændringerne af porte til faste vægge, skal udføres i samme farve og materiale som den eksisterende væg.

Gyllebeholderen skal opføres som beskrevet ovenfor, og eventuelt overskudsjord skal bortskaffes efter gældende regler. Ændres terrænet med mere end 1 meter, skal kommunen underrettes om dette. Opføres en silo i forbindelse med projektet, skal denne være af samme dimension som de eksisterende siloer. Siloen skal placeres ved siden af de eksisterende siloer på Nedervej 31, ud mod vejen. Da der ikke sker yderligere ændringer på bygningsmassen, vurderes det, at der ikke er behov for yderligere vilkår til bygningerne.

3.2 Staldindretning og drift

Landbruget drives som et konventionelt landbrug med en fremtidig årlig husdyrproduktion på 4.200 slagtesvin fra 30 til 102 kg.

Husdyrholdets størrelse i nudrift og ansøgt drift fremgår af tabel 3.

Tabel 3: Dyreholdets størrelse

Art	Før ændring		Efter ændring	
	antal	DE	antal	DE
Slagtesvin	4.100 30-102 kg	105,30	4.200 30-102 kg	107,87

Fra stalden på Nedervej 31 udsluses gylle til forbeholder, hvorfra gyllen pumpes til gyllebeholder. Produktion af slagtesvin foregår kontinuerligt over året. De tungeste dyr tages ud af stierne til slagteriet, når de når slagtevægten, således der bliver øget plads til de langsomt voksende dyr. Staldbygninger, stipladser og ventilation fremgår af tabel 4. placering af gyllebeholder og staldbygning er også angivet i bilag 1.

Tabel 4: Oversigt over bygnings anvendelse, antal stipladser, udmugningssystem, ventilation og gulvtype

Nr	Bygninger	Staldsystem, type	Antal stipladser	Ventilations system
2	Stald Nedervej 29	Dybstrøelse	60	Naturlig
1	Stald Nedervej 31	Delvist spaltegulv (25-49 % fast gulv)	1030	Naturlig

Ejendommens bebyggede areal vil fremover være på 2902 m², opgjort ifølge BBR samt ansøgningsmaterialet. Her til den nye gyllebeholder på ca. 580 m².

Stalden på Nedervej 31 indrettes med delvist spaltegulv og 25-49 % fastgulv. Under spaltearealet etableres gyllekumme gyllekummer etableres i de eksisterende dybstrøleskummer. Stierne indrettes desuden med mulighed for 2-klima. Der etableres træk og slip system. Bygningen vil blive indrettet med 3 sektioner, og ca. 343 stipladser. Der ændres ikke på ventilations system så der fortsat vil være naturlig ventilation. Den nuværende stald er ikke isoleret. Stalden vil i forbindelse med ombygning blive isoleret i både tag og i vægge.

Den eksisterende stald på Nedervej 29 er indrettet med faste gulve der strøes. Denne stald ændres ikke. Dybstrøelse herfra køres i markstak eller direkte ud, hvis det er muligt. Der er naturlig ventilation i denne stald.

Staldsystemet på Nedervej 29 er ikke BAT Den eksisterende stald skal udelukkende bruges til syge og buffer stald. Der er i ansøgningen kun oprettet 60 stipladser heri. Der er ikke planer om at ændre staldsystemet foreløbigt.

Staldene rengøres mellem hvert hold grise. Rengøring foretages med iblødsætning og højtryksrensere for at spare på vand og rengøringsmidler. Efter vask af stalde desinficeres de med et desinfektionsmiddel.

Af hensyn til dyrevelfærd vil der blive installeret overbrusningsanlæg i stalden på Nedervej 31. Det vil sikre, at grise har mulighed for afkøling i varme perioder.

God drift og styring af overbrusning af gødearealer medvirker til at kontrollere dyrenes gødeadfærd og dermed medvirke til at sikre, at husdyrgødningen hurtigt føres fra stald til lager. Herved mindskes både lugtgener og ammoniaktab, og muligheden for udklækning af fluelarver reduceres. Endvidere har overbrusningsanlægget en positiv effekt på mængden af støv i stalden.

Det er vurderet af ansøger, at de desinficeringsmidler der anvendes på nuværende tidspunkt på bedst tænkelige måde kombinerer krav til bedre miljø og tilstrækkelig rengøring.

Overbrusningsanlægget anvendes efter behov.

BAT på staldanlæg

Med hensyn til BAT og staldsystemer så er der flere forskellige definitioner på, hvad BAT er. Dels er der referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), dels er der BAT-byggebladene og dels er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger.

I BREF står der, at følgende staldsystemer er BAT:

- et fuldspaltet gulv med et vakuumsystem til hyppig fjernelse af gylle,
- et delvist spaltet gulv med reducerede gødningskanaler med hældende vægge og et vakuumsystem, eller
- et delvist spaltet gulv med et centralkonvekst fast gulv eller et hældende fast gulv foran stien, en gødningsrende med hældende sidevægge og en hældende gødningsbeholder

Ifølge Dansk Svineproduktion er de 2 sidstnævnte staldtyper hollandske typer, som ikke har fundet udbredelse herhjemme.

Et delvist spaltegulv med reducerede gødningskanaler med hældende vægge og et vakuumsystem vil etableres på Nedervej 31.

Endvidere findes på teknologilisten BAT-blade og Teknologiblade.

Teknologilisten er en vejledende oversigt over landbrugsteknologier og -teknikker, der har en dokumenteret miljøeffekt samt er testet driftssikre. Listen er en supplerende vejledning til ansøgere og kommunens sagsbehandlere i forbindelse med udarbejdelsen og behandlingen af miljøgodkendelser af husdyrbrug. Listen udarbejdes og opdateres af Miljøstyrelsen.

Det vurderes, at BAT-byggeblad "Luftvasker med syre, rensning af 60 % afgangsluft" (106.04-58) er uaktuelt efter udgivelsen af BAT-blad "Luftvasker med syre".

Den eksisterende dybstrøelsesstald ombygges så der etableres ca. 3 sektioner med 343 stipladser/sektion.. I stalden vil andelen af fast gulv i stierne udgøre mindre end halvdelen af stiens gulvareal (25-49 % fast gulv), mens der er spalter i resten.

Grunden til at stalden indrettes med spalter i 2/3 dele af stien er at der være større risiko for svineri på det faste gulv i perioder med højere temperatur. Herved større arbejde med at holde stiernes faste gulve rene. Ved svineri på det faste gulv er der risiko for at reduktionen i ammoniak ikke kan overholdes. Da andre har draget gode erfaringer med det valgte staldsystem, er det vurderet af ansøger som værende mere sikkert at satse på denne staldtype.

Dybstrøelseskummen i den eksisterende stald vil blive anvendt til gyllekumme. En del af stien opføres med fast gulv. Indvendigt opbygges vægge til ca. 1 meter med fundablokke og resten af væggen beklædes med vandfast plade og ventilationsklapper for naturlig ventilation.

I den gamle dybstrøelsesstald på Nedervej 29, ændres der ikke på staldindretningen.

Det samlede anlæg overholder kravet om ammoniakreduktion, ved at der etableres overdækning på gyllebeholder samt anvendelse af benzosyre og fasefodring (141,5 g råprotein/FE og 0,4 g benzosyre pr FE).

25-49% fast gulv er valgt, fordi det tilgodeser dyrenes velfærd og giver mulighed for at tildele dyrene rode- og beskæftigelsesmateriale. Det er dog vigtigt med styring af temperaturen (2 klima) så grisenes gødeadfærd styres, så der ikke opstår uhygiejnisk stimilmiljø. Med denne indretning, nedsættes risikoen for kontakt med gødning og dermed er der reduceret smitterisiko.

Da emissionen ifølge www.husdyrgodkendelse.dk er 1276,77 kg N, lever ansøgningen op til Miljøstyrelsens udmeldte BAT-niveau, som er beregnet til 1290,25 kg N/år.

Uddrag af "Korte nyheder nr. 7" fra 22. september 2010:

"For eksisterende anlægsdele kan Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier for eksisterende anlægsdele derimod ikke direkte lægges til grund uden en konkret vurdering, som tager hensyn til karakteren af det konkrete, eksisterende anlæg. Dette skyldes, at Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier for eksisterende anlæg er baseret på en vurdering af, hvad der som minimum vil kunne opnås teknisk og økonomisk på eksisterende anlægsdele – uanset alder og udformning. Denne sidste del af vurderingen som inddrager det eksisterende anlægs karakter, og begrundes hvad der er teknisk og økonomisk opnåeligt, vil derfor fortsat skulle foretages af kommunerne".

Fravalg af BAT

BAT-niveauet for den ansøgte produktion er beregnet til 1290,25 kg N. Dette niveau er søgt opnået ved bl.a. overdækning af den nye gyllebeholder, delvist spaltegulv, 25-49 % fast gulv, 75 % af dybstrøelse udbringes direkte samt ved tildeling af 0,4 % benzosyre i foderet. Med disse tiltag opnås en samlet emission på 1276,77 kg N/år i ansøgningen. Havde hele

produktionen skulle beregnes som værende i nye stalde skulle der yderligere reduceres med 58 kg N. Øvrige tekniske tiltag er fravalgt, jf. nedenstående.

Luftrensning

Lugtremsning er en dyr og ressourcekrævende teknologi.

Luftvaskere er effektive til fjernelse af ammoniak, men er vanskelige at installere i eksisterende staldanlæg, da der er krav til nuværende ventilation samt krav til deres placering. Samtidig er det en relativ stor investering, der derfor bedst egner sig til opsætning i større bedrifter. Der er planer om at beholde den naturlige ventilation i stalden og derfor kan der ikke anvendes luftrensere.

Da der er tale om ændring af mindre produktion i et eksisterende staldanlæg, er det med baggrund i ovenstående vurderet, at investeringen i rensere ikke er proportionelt med ammoniakemissionseffekten, hvorfor teknikken er fravalgt.

Meromkostningerne pr. produceret slagtesvin svinger fra 14 til 36 kr. pr. produceret slagtesvin og meromkostninger pr kg N reduceret svinger fra 58 til 106 kr. Med den planlagte udvidelse/ændring i eksisterende stalde, vurderes investeringerne og meromkostningerne pr. produceret slagtesvin ikke at være BAT. Da der er tale om produktion i eksisterende stalde, vil ovenstående omkostninger derfor heller ikke holde i den konkrete sag. Dertil kommer, at der stadig er tekniske problemer med anlæggene, og at der skal påregnes et vist tidsforbrug til overvågning. Denne teknologi er derfor fravalgt.

Gyllekøling

Gyllekøling kan ifølge BAT-byggebladet reducere ammoniakemissionen med op til 30 %. BAT skal ses som en opvejning af samtlige miljøforhold og ikke kun effekten på ammoniakemissionen. For at teknikken er BAT kræves det, at den producerede varme kan genanvendes, idet der er et uforholdsmæssigt energiforbrug forbundet med teknikken. På Nodervej er der ikke umiddelbar mulighed for genanvendelse af varmen i produktionen og gyllekanal etableres i den eksisterende dybstrøleseskumme. Der er kun slagtesvin på ejendommen og sygestier bliver i den eksisterende dybstrølesesstald, hvor der ikke er nogen effekt ved at anvende varmen. Desuden er teknikken dyr at etablere i eksisterende stalde, da det kræver, at gulvet skal lægges om. Ansøger henviser til BAT-bladet "Køling af gyllen i svinestalde", hvor der står, at gyllekøling ikke umiddelbart kan etableres i eksisterende stalde. Det er muligt at "clipse" varmeslanger fast på gulvet i de eksisterende gyllekummer, men der er risiko for, at gylleudslusningen herefter ikke kan foregå optimalt, da "kager" af gylle kan sætte sig fast på slangerne.

Gyllekøling fravælges derfor.

Gylleforsuring

Gylleforsuring er effektiv til tilbageholdelse af ammoniak i gyllen. Etableringsomkostningerne er dog forholdsmeæssigt høje, ligesom teknikken er relativt dyr i drift. Etablering af forsuring i et tilsvarende nyt anlæg vil koste ca. 1,25 million kr. i investering og årlige omkostninger på ca. 120.000 kr. (jf. notat om forudsætninger for de økonomiske beregninger af BAT teknologier af maj 2009).

Formodentligt vil det være dyrere, at etablere forsuring på det eksisterende anlæg, da der skal ske en tilpasning, bl.a. skal eksisterende gulv sikres at kunne tåle syrepåvirkningen

Svovlsyretilsætning til gylle kan have negative konsekvenser for holdbarheden ved nogle typer af beton på grund af en sulfatreaktion. Landbrugets Byggeblad nr. 102.17.19 –

"Vejledning i valg af betonkvalitet i forbindelse med forsurening af gylle" (2003), skal følges i forhold til valg af beton. Da det er en eksisterende stald, der skal ombygges, er der ingen sikkerhed for at betonen kan holde til syrepåvirkningen.

Teknologien er fravalgt særligt på baggrund af dette og på baggrund af de høje omkostninger i forhold til udvidelsens størrelse, og der dermed ikke er proportionalitet mellem investering og reduktion i ammoniakemission.

Separering

Bedriftens harmoni mellem gødningsproduktion og arealer er en væsentlig faktor når der overvejes gylleseparering. I praksis vil stort set ingen husdyrproducenter vælge at separere gyllen, hvis det er muligt at afsætte gyllen i nærområdet.

Det er forholdsmæssigt dyrere at separere gyllen på mindre bedrifter. Årsagen er hovedsagelig, at de mindre anlæg til gylleseparering ikke er driftsikre, og at anlæggene til gylleseparering alle har en så stor kapacitet, at de kan separere gyllen selv ved meget store bedrifter. Dvs. at udnyttelsesgraden på mindre bedrifter er for ringe.

For den ansøgte ejendom er der tilstrækkeligt harmoniareal til rådighed, og der er også muligheder for at indgå gylleaftaler i nærheden, så derfor kan investering i et separationsanlæg betragtes som mere omkostningsfuld end nødvendigt.

Det vurderes i denne sag, at det ikke er BAT at etablere gylleseparering i forbindelse med en ændring af staldsystemet i den eksisterende produktion.

Ud over BREF og BAT-bladene/byggebladene er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger. Med de angivne fodertilpasninger, kommer systemet til den konklusion, at ammoniakreduktionskravet er overholdt. Ammoniakreduktionskravet er politisk vedtaget og indarbejdet i www.husdyrgodkendelse.dk.

Miljømyndighedens vurdering

For at kunne kontrollere om godkendelsens vilkår om maksimalt dyrehold overholdes - med hensyn til antal, vægt og sammensætning af dyr – stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal.

Der stilles vilkår til at stalden på Nordervej 31 indrettes med delvist spaltegulv og 25-49 % fast gulv.

En ændring af produktionen fra 4.100 slagtesvin (30-102 kg) til 4.200 slagtesvin (30-102 kg), sker i eksisterende stald og medfører ændringer i staldsystemet i stalden på Nordervej 31, således at ammoniakudledningen falder markant og miljøforholdene forbedres. Der vil i den nye stald blive etableret delvist spaltegulv, med 25-49 % fast gulv. Ejendommen lever op til BAT ved, at ændre gulvet fra dybstrøelse til delvist spaltegulv, at anvende en foderkorrektions på maksimalt 141,5 g råprotein/FE samt ved brug af 0,4 % benzoesyre i foderet, se afsnit 3.

Ved næste gennemgribende renovering vil stalden blive pålagt indførelse af den tids gældende BAT-niveau.

Ansøger har redegjort for, at fravalget sker af praktiske og økonomiske hensyn.

Kommunen vurderer, at det ikke er proportionalt at kræve luftrensning forsurening eller gyllekøling for at opnå samme niveau som havde produktionen udelukkende været etableret

i nye stalde. Det vurderes at luftrensning og køling er svær at integrere i en eksisterende stald. Der vil derfor være en ringe/ingen miljøforbedrende effekt i forhold til en stor investering.

Endvidere vil etablering af et forsøringsanlæg eller et separationsanlæg ikke være proportionalt, idet ændringen og udvidelsen ikke er i en størrelsesorden, der kan indtjene udgifterne til sådanne anlæg indenfor en periode, hvori der er proportionalitet.

Sønderborg Kommune vurderer på denne baggrund, at projektet kan realiseres i den ønskede staldbygning med den ansøgte indretning, og at ansøger i fornødent omfang har redegjort for implementering af BAT i forhold til staldindretning. Miljøstyrelsens vejledende BAT-niveau for en sådan produktion er opnået. Se beregning i bilag 15.

Da ændringen og udvidelsen foregår i eksisterende byggeri, stilles der ikke yderligere vilkår til staldindretning.

3.3 Ventilation

På Nedervej 31 er der en eksisterende stald med dybstrøleseskumme som ændres til 25-49 % fast gulv. I stalden er der naturlig ventilation. Stalden er fra 2001. Der ændres ikke på ventilationssystemet, der fortsat vil være naturlig ventilation. Der indsættes nye ventilkasser i siden (når gælleplader og porte fjernes).

I staldanlægget på Nedervej 29 er der store dybstrølesesstier.

Ved ændringen og udvidelsen anvendes overbrusning i stalden på Nedervej 31. Overbrusning sænker temperaturen og reducere ventilationsbehovet.

Al ventilation er naturlig og der anvendes dermed ikke energi på dette.

Der er p.t. ikke planer om at ændre for meget på ventilationssystemet i staldene. Bliver der behov for det, vil der blive valgt et strømbesparende system, såfremt det er foreneligt med ventilationsbehovet i stalden.

Bedste tilgængelige teknik for ventilation:

Sønderborg Kommune vurderer, at følgende er BAT vedr. ventilation:
Ventilation af nye stalde:

- Anvende naturlig ventilation, hvor dette er muligt
- Ved at: udforme bygning og stier korrekt
- Fremme luftstrømmen ved at placere bygninger under hensyntagen til fremherskende vindretninger

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige teknik for ventilation:

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der naturlig ventilation i slagtesvinestaldene, hvilket er BAT.

Miljømyndighedens vurdering

Staldene er naturligt ventilerede og lever derfor ifølge BREFF op til BAT.

Der stilles vilkår om at ventilationsklapperne i siden af stalden rengøres og efterses minimum en gang årligt. Datoer for rengøring og service skal noteres i driftsjournalen, som skal opbevares i 5 år og forevise miljømyndigheden på forlangende.

Det er miljømyndighedens vurdering at ventilationen af staldene lever op til BAT, i det der er naturlig ventilation.

Sønderborg Kommune vurderer, at ventilationssystemet ikke giver anledning til gener for de omkringboende og der stilles derfor ikke yderligere vilkår.

3.4 Fodring

Der er på ansøgningstidspunktet ikke pålagt ejendommen restriktioner i forhold til fodring. I nudrift er der derfor ikke indtastet oplysninger, hvorved www.husdyrgodkendelse.dk beregner på baggrund af normtal. Der projekteres at der anvendes færdigblandet foder indeholdende fytase og et fosfor- og råproteinindhold, der vurderes at ligge indenfor de vejledende niveauer i BAT-foder (jf. BREF), se tabel 4b. Foderet trækkes ind i foderstationen fra glasfibersiloerne der er opstillet udendørs ved siden af stalden. Foder til svinene opbevares i udendørs glasfibersiloer, op nuværende tidspunkt er der en 15 tons silo ved den ældre stald, og 2 siloer, på hhv. 18 og 12 tons ved den nyere stald. I forbindelse med ændringen og udvidelsen, bliver der muligvis opsat en ekstra silo på ca. 15 tons ved den eksisterende nyere stald. Siloen opføres i samme dimension som de eksisterende siloer.

Der er planer om at anvende 2 fase fodring, evt. på sigt at etablere eget male/blande anlæg i foderladen ved siden af stalden. I foderladen opbevares desuden halm.

Tabel 4: Vejledende niveauer for råprotein og fosfor

Art	Faser	Indhold af råprotein (% i foder) ¹⁾	Samlet fosforindhold (% i foder) ²⁾
Slagtesvin	25-50 kg	15-17	0,45-0,55
Slagtesvin	50-110 kg	14-15	0,38-0,49

¹⁾ Med tilstrækkeligt afvejet og optimal tilførsel af aminosyrer

²⁾ Med tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med brug af fx højt fordøjelige uorganiske foderfosfater og/eller fytase

BAT vedr. fodring

Der anvendes fasefodring med et 2-strengssystem. Derudover anvendes foder med maksimalt 141,5 g råprotein/FE og 0,4 % benzosyre pr FE.

Anvendelsen af benzosyre i slagtesvin foderet betyder en reduktion i ammoniakfordampningen i stalden. Det skyldes, at anvendelsen af benzosyre sænker pH (syrner) svinenes urin, hvorved ammoniak i stor udstrækning bindes som ammonium. Da ammoniak er irriterende for luftvejene, betyder det i første omgang et bedre indeklima i stalden til glæde for såvel mennesker som dyr.

Påvirkning af grisens tarmflora: Benzosyre har ligeledes en markant bakteriedræbende virkning, hvilket er årsagen til benzosyrens udbredte anvendelse som konserveringsmiddel.

Benzosyre bevirker at række uønskede bakterier, såsom E. Coli, vil blive hæmmet ved anvendelse af benzosyre i foderet til slagtesvin. Generelt vil den bakteriehæmmende virkning betyde, at en større eller mindre bakteriebelastning vil blive fjernet, hvilket alt andet lige vil påvirke slagtesvinets trivsel positivt. Der anvendes færdigfoder (tørfoder) indeholdende fytase og et fosfor- og råproteinindhold indenfor de vejledende niveauer i BAT-foder (jf. BREF).

Der fodres med maksimal 4,3 g fosfor /FE, der tilsættes fytase og der anvendes fasefodring for at udnytte næringsstofferne i fodret bedst muligt.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger opfylder kravet om 25 % ammoniak reduktion samt BAT-niveauet jf. Miljøstyrelsens emissionsgrænseværdier, bilag 15, ved en effektiv fodring med max. anvendelse af 141,5 g råprotein pr. FE. Der stilles følgende vilkår:

Foderkorrektionen for slagtesvinene, kg N ab dyr må maksimalt være:

$$\text{Antal producerede slagtesvin} \times (((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{gram råprotein pr. FEsv}/6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) = 9218,43 \text{ kg N}$$

Der skal føres en logbog eller en driftsjournal, hvoraf følgende skal fremgå:

- antal producerede dyr
- gennemsnitlige vægtintervaller (indgangs- og afgangsvægt/slagtevægt)
- foderforbrug pr. kg tilvækst
- det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FEsv i foderblandingerne.

N ab dyr skal på baggrund af logbogens oplysninger beregnes af konsulent i forbindelse med gødningsregnskabet for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder, i perioden 15. september år (for eksempel 2011) til 15. februar (for eksempel 2013).

Der stilles vilkår til at der maksimalt fodres med 4,3 g fosfor/FE.

Dokumentationen skal gemmes mindst 5 år og forevises miljømyndigheden på forlangende.

For at sikre god udnyttelse af ressourcerne, stilles der vilkår til at mængde af forbrugt foder samt opstået spild, registreres i driftsjournalen.

Sønderborg Kommune vurderer med baggrund i ovenstående at BAT for foder er opfyldt.

3.5 Råvarer og hjælpestoffer

I forbindelse med drift af ejendommen og den beskrevne husdyrproduktion før og efter ændringen og udvidelsen, er der skønnet at være et forbrug af råvarer og hjælpestoffer som angivet i tabel 5.

Energi- og vandforbrug

Vandforbruget til drikkevand og vask af stalde er anslået ud fra standardtal for vandforbrug.

Der kunne forventes en mindre reduktion i vaskevand til stalden, idet der etableres overbrusning (som kan anvendes som iblødsætning). Den reducerede mængde vaskevand går dog til overbrusning, som installeres ved ændring af stalden til delvist spalter med 25-49 % fast gulv.

Tabel 5: Forbrug af råvarer og hjælpestoffer

Middel	Før ændring	Efter ændring
	Mængde pr. år	Mængde pr. år
El	ca. 16.100 kWh	ca. 16.100 kWh
Dieselolie (hele bedriften)	ca. 4.000 l	ca. 4.000 l
Drikkevand	ca. 2.460 m ³	ca. 2.460 m ³
Vask i stald, overbrusning mv.	ca. 102,5 m ³	ca. 102,5 m ³
Rengøring af maskiner på ny vaskeplads/fyldeplads	ca. 25 m ³	ca. 25 m ³
Vandforbrug beboelse	ca. 175 m ³	ca. 175 m ³

Brændstof

Dieselolie opbevares i en 1.800 liters tank (fra år 2001) under tag i gammel staldbygning ved aftægtsbolig. Den er placeret på beton og har overfyldningsalarm. Opbevaring af diesel sker i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

Tankning af diesel sker på en plads med fast og tæt bund, således at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

Olie opbevares i en 200 l tromle i gl. stald ved stuehuset. I denne bygning er der beton gulv.

Der opbevares godkendte desinfektionsmidler til desinfektion af svinestaldene.

Der er ikke oplag af øvrige kemikalier på ejendommen.

Energibesparende foranstaltninger

Der er i eksisterende stald opsat halogenlamper, så dyrene har lys i minimum 8 timer af døgnet. Det projekteres at der opsættes nye lysstofarmaturer i bygningen. Lysintensiteten er på min. 40 lux.

Ved ændringen og udvidelsen anvendes overbrusning, der sænker temperaturen og reducerer ventilationsbehovet.

Al ventilation er naturlig og der anvendes dermed ikke energi på dette.

Der er p.t. ikke planer om at ændre for meget på ventilationssystemet i staldene. Bliver der behov for det, vil der blive valgt et strømbesparende system, såfremt det er foreneligt med ventilationsbehovet i stalden.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (delvis lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation)

Der foretages jævnligt eftersyn og vedligehold af energiforbrugende processer (ventilation, fodersystem, gyllepumpe).

Der anvendes:

- Delvis lavenergibelysning
- Temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation).

Ovenstående er beskrevet, som værende BAT, ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion

Vandbesparende foranstaltninger (BAT vedr. vandforbrug)

Ejendommens vandforbrug er primært drikkevand til dyrene. Derudover anvendes en mindre del til rengøring af stalde, og ved ændringen og udvidelsen også lidt til overbrusning. Der har løbende været fokus på vandbesparende metoder, og det er således begrænset, hvad der er af teknologi der kan begrænse vandforbruget yderligere. Ved at have fokus på drikkevandsspild i staldene og minimere vandforbrug ved rengøring, kan der opnås der en betydelig vandbesparelse. Dette gøres på følgende måde:

- Der anvendes drikkenipler som er integreret i foderautomat så vandet ikke drypper ud på gulvet.
- Dagligt tilsyn for lækager og skidt der kan medfører spild.
- Vandforbruget registreres eller tjekkes løbende for kunne identificere og reparere lækager hurtigst muligt.
- Iblødsætning af stalde for minimerer vandforbrug ved vask
- Vask med højtryksrensere er vandbesparende.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (brug af højtryksrensere, drikkenipler over trug). Vandforbruget måles ikke som sådant men tjekkes løbende. Staldene kontrolleres dagligt og der udføres små reparationer med det samme eller der tilkaldes service, hvis der er behov for det.

Miljømyndighedens vurdering

Det fremgår af tabel 5, at det årlige elforbrug er på ca. 16.000 kWh i ansøgt drift. I henhold til "Håndbog for svinehold 2009/2010, samt Finn Udesen, Videnscenter for svin, VSP" er elforbruget for det forventede forbrug i ansøgt drift lavere end normen.

For at miljømyndigheden kan kontrollere elforbruget, skal forbruget dokumenteres, for eksempel ved fremvisning af elregning. Dokumentation skal gemmes mindst 5 år og fremvises miljømyndigheden på forlangende.

Det fremgår af tabel 5, at det forventede vandforbrug vil være ca. 2.400 m³ årligt både før og efter ændringen og udvidelsen.

I henhold til "Håndbog for svinehold 2009/2010" er det gennemsnitlige årlige vandforbrug tilsvarende produktion, ca. 2400 m³ vand. Normtallet er beregnet uden forbrugt vand til overbrusning. Det har ikke været muligt at fremskaffe normtal for overbrusning.

For at sikre at der sker en god udnyttelse af ressourcerne stilles der vilkår om, at vandforbruget skal registreres årligt. Vandforbruget skal noteres i en driftsjournal og forevises miljømyndigheden på forlangende.

Forbruget af olie er uændret som følge af ændringen og udvidelsen.

3.6 Spildevand herunder regnvand

De årlige producerede mængder af spildevand fremgår af tabel 6. Der anslås i nudriften et forbrug af vand på ca. 102,5 m³ til vask af stald, og ca. 25 m³ vaskevand til maskiner. Det forventes ikke ændret ved ændring af staldsystemet. Der er etableret betonplads, der benyttes til vaskeplads. Dette vand opsamles i forbeholder på 80 m³. Beholderen er placeret i gårdspladsen ved stuehuset, Nedervej 29. Ved ændringen og udvidelsen er der dog overvejelser om evt. at etablere en ny vaskeplads i forbindelse med etablering af nye forbeholder, der etableres i forbindelse med ombygning af stald med gyllesystem. Hermed vil alt vandet blive ledt til gyllebeholder. Beholdes den nuværende forbeholder, vil vandet også kunne pumpes til gyllebeholder.

Mængde af vaske og overfladevand der tilledes beholder er 119 m³. Vaskevand fra stald er indregnet i normtallene.

Der afledes ikke sanitært spildevand fra driftsbygninger.

Tabel 6: Spildevand

Spildevandstyper	m ³ /år før	m ³ /år efter	Afledes til	Renseforanstaltning
Rengøringsvand, drikkevandsspild mv.	ca. 102,5 m ³	ca. 102,5 m ³	Gyllebeholder	Ingen
Vaskevand fra vaskeplads	ca. 25 m ³	ca. 25 m ³	Gyllebeholder	Ingen
Sanitært spildevand	ca. 175 m ³	ca. 175 m ³	Septiktank og videre til lukket vandløb/spildevandsledning	Bundfældning
Regnvand tilledt gyllebeholder fra vaskeplads*	ca. 119 m ³	ca. 119 m ³	Gyllebeholder	Ingen

Tagvand til lukket vandløb/spildevandsledning eller til jordoverfladen	-	-	Via ledninger og dræn til lukket vandløb/spildevandsledning og videre til Stegsvig mod Nord	Ingen
--	---	---	---	-------

* Mængder er for hele bedriften.

Alt spildevand og gødning fra produktionen opsamles og udbringes efter gældende regler. Gylle fra staldanlæg pumpes til gyllebeholder, og der pumpes ca. hver anden uge.

Vandforsyningen til produktionsanlægget er egen boring, der ligger ca. 75 meter fra staldanlæg.

Spildevand fra husholdningen ledes til septiktank og videre i sivedræn. Der er ingen toilet i driftsbygningerne.

Vaskevand, rengøringsvand og regnvand fra vaskepladsen opsamles efter gældende regler. Mængde fra vaskeplads/overfladevand udgør 119 m³ i nu driften og ændres ikke i ansøgt drift.

Overfladevand fra ejendommen afledes via grøfter og dræn til et rørlagt vandløb og videre til Als Fjord. Der er ikke tale om åbne vandløb der er omfattet af Regionplanens generelle krav om minimum faunaklasse 5 for åbne vandløb. Overfladevandet fra ejendommen kommer således ikke i kontakt med målsatte ferskvandsrecipienter.

Sprøjteudstyr

Det er ansøger selv, der står for sprøjtning af arealer, der dyrkes.

Sprøjten fyldes og rengøres på vaskepladsen. Der udbringes vaskevand fra indvendig vask på de markarealer der er behandlet i godkendelsen. Der er afløb til gl. ajlebeholder.

Kemikalier opbevares i aflåst skab, der er placeret i laden (gammel stald). Der opbevares kun den mængde kemikalier, der anvendes på arealerne og kun i vækstsæsonen. Mængder og midler er dog afhængig af mange faktorer, såsom sygdomsfrekvens og skadedyrs angreb, og varierer fra år til år, afhængig af hvad der dyrkes. Det anslås at der opbevares ca. 25-50 liter pr år.

Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler sker ikke ved direkte opsugning fra søer, vandløb eller brønde/boringer. Der er ikke risiko for afløb til dræn eller vandløb.

Miljømyndighedens vurdering

Miljømyndigheden har registreret, at der sker opbevaring og påfyldning af bekæmpelsesmidler og kunstgødning på ejendommen. Der stilles derfor vilkår til påfyldning af sprøjte med kemikalier skal ske på vaskepladsen som beskrevet.

Der stilles vilkår om at overførsel af gylle fra gyllebeholder til vogn skal ske på befæstet påfyldningsplads. Der stilles vilkår om opsamling af spild i forbindelse med påfyldning af gyllevogne.

Der stilles tillige vilkår om, at vask af maskiner, skal al vask af maskiner og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødningsrester, samt grisetransportvogne og marksprøjte skal foregå på vaskepladsen med bortledning af spildevandet til opsamlingsbeholder.

Udbringning skal ske jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for udbringning af husdyrgødning.

Der sker ikke en ændring i arealet af de befæstede arealer som følge af de ansøgte ændringer og der vil således ikke være tale om en forøget risiko for hydraulisk overbelastning af det rørlagte vandløb der modtager overfladevand. Der stilles derfor ikke yderligere vilkår.

3.7 Affald

Døde dyr er placeret på pladsen syd for den store stald. Omkring denne er der terrænforskel op til marken og der er let beplantning. Døde dyr placeres på paller eller overdækket med fast overdækning (kadaverkap). Pladsen er i skygge med afskærmning mod vejen. Afstand til nærmeste nabobeboelse er ca. 85 m.

Afhentning sker efter behov og med dags varsel.

Døde dyr afhentes af DAKA.

Der er ca. 3 % døde dyr årligt.

Brugte kanyler opbevares i stalden og afleveres til dyrlægen efter brug.

Brugte lysstofrør og spraydåser opbevares i maskinhus og transporteres af ansøger til genbrugsstation.

De anmeldte affaldsmængder fremgår af tabel 7.

Tabel 7: Affaldsmængder

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Årlig mængde	EAK-kode	ISAG-kode
Olie- og kemikalieaffald:						
Spildolie	Maskinhus på Nedervej 31	Dansk oliegenbrug a/s	Dansk oliegenbrug a/s	maks. 50 l	13.02.08	06.01
Olie- og brændstoffiltre	Opbevares ikke. Skiftes ved service.	-	Servicefirma	ca. 5-10 stk.	16.01.07	06.05
Blyakkumulatorer	Maskinhus på Nedervej 31	Selv	Tilbageleveres til købssted	ca. 2 stk.	16.06.01	05.99
Rester af bekæmpelsesmidler	Hvis der er noget, står det i kemikalierum i maskinhus på Nedervej 31	Selv	Containerplads	Normalt intet	02.01.05	05.12
Spraydåser	Stald eller maskinhus	Selv	Containerplads	ca. 50-100 stk.	15.01.10	23.00
Kanyler	I stalde	Dyrlæge	Vilovet	maks. 1 boks	20.01.32	05.13
Tørbatterier - NiCd	Udhus	Selv	Containerplads	ca. 5-10 stk.	16.06.02	77.00
Fast affald:						
Lysstofrør	Maskinhus	Selv	Containerplads	maks. 20 stk.	20.01.21	79.00
Metalaffald	Rundt omkring på ejendommen	Holm Produkt og vognmandsforretning aps.	Holm Produkt og vognmandsforretning aps.	maks. 0-5 tons	20.01.06	56.20
Diverse brændbart	Maskinhus	K. R. Schmats og Sønner aps.	Forbrændingsanlæg	maks. 26 x 800 l	Afhængig af indhold	19.00

Mængder er skønnede mængder for hele bedriften. Mængderne skønnes stort set uændrede, som følge af ændringen og udvidelsen.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre, at der ikke sker forurening i forbindelse med opbevaring og bortskaffelse af døde dyr, stilles der vilkår om håndtering af animalsk affald.

Ligeledes stilles der vilkår om opbevaring af farligt affald på ejendommen.

Virksomheden skal desuden være opmærksom på, at alt affald skal opbevares, transporteres og bortskaffes i overensstemmelse med de til enhver tid gældende bestemmelser herom. Der henvises til:

- *Affaldsbekendtgørelsen*
- *Regulativ og forskrift for farligt erhvervsaffald*
- *Regulativ for erhvervsaffald i Sønderborg Kommune*
- *Regulativ for husholdningsaffald i Sønderborg Kommune*
- *Regulativ og forskrift for klinisk risikoaffald og andet farligt affald fra sundhedssektoren*

I henhold til regulativerne gælder det, at medicinrester (inklusive vaccinerester og brugte kanyler) skal afleveres på apoteket. Tømt emballage kan bortskaffes med dagrenovationen.

Ligeledes kan tomt og rengjort (skyllet) pesticidemballage bortskaffes med dagrenovationen, mens emballage med pesticidrester skal afleveres som farligt affald – fx på en af ASA´s containerpladser. Alternativt kan tomt emballage fra såvel medicin som pesticider afleveres på containerpladsen som erhvervsaffald.

Al afbrænding er forbudt, dette gælder også haveaffald samt skovaffald, se kommunens affaldsregulativ.

Ejer skal til en hver tid sikre sig at genanvendeligt affald bliver afleveret til et registreret genanvendelses anlæg.

4 Driftsforstyrrelser eller uheld

Ved overpumpning af gylle fra forbeholder til gyllebeholder aktiveres en kontakt på forbeholderen. For at forhindre, at overpumpning påbegyndes ved et uheld, monteres et skab der kan aflåses hen over kontakten.

Det tjekkes løbende, om der er plads i gyllebeholderen før overpumpning

Den nye gyllebeholder og pumpebrønd etableres så der ikke er risiko for tilbageløb af gylle til stald. Der bliver ingen pumperør udover siden på beholderen. Der pumpes kun ved udtømning af gyllekummer i stald.

Brandslukningsmateriel er opsat i stalden.

Gyllebeholderne tilmeldes 10-års beholderkontrol og kontrolleres løbende årligt.

Minimering af gener og forurening ved uheld:

Opsyn minimerer konsekvenserne.

Gyllebeholderen bliver placeret, så der ikke er mulighed for at gyllen løber til grøfter eller søer osv.

Hvis der skulle ske et uheld med gylle vil terrænet holde gyllen tilbage. Beredskabet alarmeres, hvis der sker uheld med gylle eller der opstår brand.

Miljømyndighedens vurdering

Miljømyndigheden vurderer, at der kan være en vis risiko for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering og transport af gylle. Det er derfor vigtigt, at beredskabet straks tilkaldes ved uheld, der medfører forurening, og at miljømyndigheden orienteres efterfølgende. Det er dog stadig virksomhedens pligt at forebygge og afværge driftsforstyrrelser og uheld – ligesom det er virksomhedens pligt at genoprette den hidtidige tilstand (jf. miljøbeskyttelseslovens § 71).

For at mindske skaden ved et eventuelt uheld, skal der forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften. Det vil sige udformet på et sprog som de kan forstå. Ansøger har indsendt en beredskabsplan.

Der stilles vilkår om at der monteres et skab rundt om kontakten til pumpen der pumper gylle fra forbeholder til gyllebeholder. Skabet skal være aflåst når pumpen ikke benyttes.

Med ovenstående vilkår vurderer kommunen at risikoen for uheld er minimeret. Der stilles ikke yderligere vilkår.

5 Gødningsproduktion og –håndtering

I dette kapitel beskrives og vurderes den husdyrgødning, der produceres på ejendommen og evt. afsættes og modtages fra anden side, og om mulighed for modtagelse af større mængder husdyrgødning, jf. FAQ 10. Husdyrgødningens opbevaring, håndtering og evt. teknisk forarbejdning indgår også heri.

5.1 Gødningstyper, mængder og opbevaring

Der produceres svinegylle på ejendommen. Der er indsendt en kapacitetsberegning i forbindelse med ansøgningen. Den beregnede gødningsmængde før og efter ændringen og udvidelsen, samt opbevaringsanlæg fremgår af tabel 8 og 9.

Jf. Landbrugets byggeblad 95.03-03 revideret 27.08.2009 er der fra den ansøgte drift på 4.200 slagtesvin 30-102 kg, beregnet 2.100 m³ gylle og vand inklusiv vand tilledt udleveringsgang.

Tabel 8: Gødningstyper og -mængder pr. år

Gødningstype	Før ændring	Efter ændring
	Flydende gødning [m ³]	Flydende gødning [m ³]

Svinegylle (inkl. vaskevand og overbrusning)	0	2100
Fast mæg	697	60

Opbevaringskapacitet i den nye gyllebeholder er 2.400 m³. Opbevaringsanlæg fremgår af tabel 9. Der er opbevaringskapacitet til over 9 mdr.

Tabel 9: Opbevaringsanlæg

Anlæg	Kapacitet	Opførelsesår	Beholderkontrol	Overdækning
Ny gyllebeholder	2.400 m ³	Ved ibrugtagning af godkendelse	-	Telt
Fortank	ca. 20 m ³	Ved ibrugtagning af godkendelse	-	Betonlåg
Markstak	200 m ³	-	-	Presenning
I alt	ca. 2.420 m ³	-	-	-

Gødning håndteres som gylle, og gyllen opbevares i den ny gyllebeholder med tæt overdækning i form af teltdug. Fra stalden udsluses gyllen til forbeholder, hvorfra gyllen pumpes til gyllebeholder.

Fast mæg opbevares i markstak. Markstakkene placeres på de arealer, hvor dybstrøelsen skal køres ud. Markstakken overdækkes og placeres så der ikke sker forurening af overflade- og grundvand. Markmøddingerne placeres forskellige steder hvert år.

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning. Mark- og gødningsplanen sikre, at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.

Bedst tilgængelig opbevaringsteknik

Gyllebeholdere: Der anvendes usnittet halm som flydelag.

Der er tale om:

- en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- lageret tømmes hvert år og inspiceres visuelt (tømmes helt 1 gang om året)

- beholderens bund og vægge er tætte
- der skal være dobbelte ventiler ved alle ventiludgange fra lageret
- gyllen kun omrøres umiddelbart før tømning
- beholderen er overdækket

Beholderen tilmeldes den 10 års beholderkontrol.

Der vil desuden blive etableret overdækning på beholderen. I forbindelse med beholder etableres fyldeplads, med afløb til fortank.

Markstakkene placeres på de arealer hvor dybstrøelsen skal køres ud, de overdækkes og er placeret så der ikke sker forurening af overflade- og grundvand. Markstakken placeres forskellige steder hvert år.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger har beregnet opbevaringskapaciteten ved et dyrehold på 4.200 slagtesvin 32-102 kg.

Med hensyn til opbevaring af gylle stilles vilkår om, at der til enhver tid skal være kapacitet til opbevaring af gylle og vaskevand m.v. indtil udbringning kan ske, dog minimum 9 mdr. Kravet er opfyldt, da opbevaringskapaciteten er beregnet til at kunne dække mere end 9 mdr.

Sønderborg Kommune har konstateret, at ansøger har opbevarings-kapacitet til over 9 måneder. Kommunen vurderer, at risikoen for forurening ved håndteringen af husdyrgødning, er relativt lille, da gyllen overføres fra gyllebeholder til gyllevogn på befæstet påfyldplads.

Opbevaring af markstak må kun ske på samme sted hvert 5. år. Placering af markstakke med årstal skal fremgå af driftsjournalen.

For at mindske gener for naboer skal det tilstræbes, at der ikke foretages håndtering, herunder omrøring og udkørsel af husdyrgødning fra anlæggene lørdag eller søndag.

For at sikre mod spild af gylle eller uheld med gylle, stilles der vilkår om at håndteringen af gylle skal foregå under opsyn og på en måde, som medfører mindst mulig gene for omgivelserne. Ansøger har redegjort for bedste tilgængelig opbevaringsteknik. Sønderborg Kommune vurderer, at ansøger med sin redegørelse lever op til BAT på opbevaring.

5.2 Udbringning af husdyrgødning

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af:

- Husdyrgødningsbekendtgørelsen
- Bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække
- Regler for udbringningstidspunkter

- Forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage
- Udbringningsmetoder
- Krav om nedfældning på visse arealer tæt på sårbar natur
- Krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter
- Krav om udbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer
- Krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha
- krav til efterafgrøder

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 15-20 % mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering i sædskiftet og benytte de mest optimale vejrforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer. Det vurderes af ansøger, at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

Gyllen fra produktionen ledes til og opbevares i gyllebeholder, der er en tæt og stabil beholder med dykket indløb og ingen pumpe ud over side. Udbringningen foretages med gylleudbringningsmateriel, hvor gyllen udlægges med slanger, så den hurtigere optages. Udnyttelsen af gylle som gødning anses for at være mest optimal, idet dennes udnyttes ca. 75 %. Dybstrøelse som der var i det nuværende anlæg, udnyttes kun med 45 %. Nedfældning eller slangeudlægning nedsætter tillige fordampningen.

Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Når gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der er ingen stærkt hældende arealer, og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløbene.

Gylleudbringning sker normalt kun på hverdage.

På sort jord nedfældes gyllen.

På arealer med etablerede afgrøder, er nedfælder fravalgt, da nedfældning i især vinterafgrøder ikke er ønskeligt, da der kommer for mange køreskader på afgrøderne, hvilket medfører et mindre udbytte og i sidste ende en mindre N-optagelse i afgrøder og dermed også en større udvaskning. Udkørsel med nedfælder, tager endvidere en del længere tid og forbruger mere energi (diesel). En nedfælder, har typisk 6-8 m rækkevidde, mens en gyllevogn med slæbeslanger har op til 24 m rækkevidde.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger har redegjort for bedste tilgængelig opbevarings og udbringningsteknik. Udbringning af gylle forgår på veletablerede afgrøder og dermed minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne. Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. På dette grundlag vurderer kommunen, at der i fornødent omfang er anvendt BAT i forbindelse med opbevaring og udbringning af husdyrgødning. Sønderborg Kommune vurderer, at gyllebeholdere som udgangspunkt sikrer en god og sikker opbevaring af gyllen, og at der med fast overdækning sikres en god næringsstofudnyttelse og tilstrækkelig begrænsning af lugtgener.

6 Forurening og gener fra husdyrbruget

6.1 Ammoniak og natur

I de enkelte delafsnit vil påvirkningen med ammoniak fra anlægget på beskyttet natur, Natura 2000 og bilag IV arter blive vurderet separat.

Fordampningen af ammoniak vil primært ske fra stalde og som ammoniaktab fra lagre af husdyrgødning.

Beregninger, der er foretaget ud fra Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem viser, at fordampningen af ammoniak fra nudriften er 2996 kg N pr. år og i ansøgt produktion 1277 kg N pr. år. Projektet medfører således et fald i ammoniakfordampningen på 1719 kg N pr. år.

I henhold til ansøgningsmaterialet er det generelle krav til reduktion på 25 %, (beregningsgrundlaget er for 2010, hvor ansøgningen er indsendt) af ammoniaktab fra stald og lager opfyldt.

Ansøger har opfyldt kravet til ammoniakreduktion på 25 % af ændringerne samt opfyldt Miljøstyrelsens vejledende emissionsniveau, ved at fodre med maksimalt 141,5 g råprotein/FE og 0,4 % benzosyre, samt ved at overdække gyllebeholderen.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at kravet om ammoniakreduktion er opfyldt ved, at fodre med maksimalt 141,5 g råprotein/FE og 0,4 % benzosyre, således N af samtlige producerede dyr, ikke overstiger 9218,43 kg N/år. Vurderingen er foretaget på baggrund af de tal, som fremgår af ansøgningsskemaet. En mere detaljeret redegørelse for emissionsniveauet og ejendommens BAT-niveau kan ses i afsnit 10 og bilag 15.

Beskyttet natur

§ 3

Sønderborg Kommune har kortlagt § 3 naturtyper inden for 1.000 m fra anlæggene ved en gennemgang i felten. Naturtyperne er vist i tabel 10 og på et kort i bilag 11.

Naturforholdene er vurderet ud fra tidligere registreringer, samt ved en gennemgang af bufferzonen for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, samt for øvrige levesteder for særligt beskyttede arter opført på habitatdirektivets bilag IV, fredede dyr og planter samt rødlistede arter. Af ansøgningen fremgår det, at N emissionen fra husdyrbruget på Nedervej

29-31 årligt er ca. 1277 kg N/år efter udvidelsen. Der vil i forbindelse med ændringen og udvidelsen være en reduktion på ca. 1719 kg N/år i forhold til nudrift.

Naturtyper omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 er beskyttede mod tilstandsændringer. En merbelastning af beskyttede naturtyper med næringsstoffer kan have en negativ effekt på naturtypen, som kan medføre tilstandsændringer.

Beskyttede naturarealer fremgår af kommunens vejledende registrering, men undersøgelser viser, at registreringen er mangelfuld, den omfatter kun 2/3 af de arealer, som opfylder kriterierne for beskyttelse.

Ved den aktuelle gennemgang af 1000 meter zonen er der registreret 7 nye arealer, der vurderes at være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Inden for bufferzonen findes der i alt op mod 13 ha beskyttet natur, hvoraf ca. 0,6 ha er nye registreringer.

Tabel 10 er en totaloversigt over identificerede naturarealer i 1.000 meter screeningszonen.

Tabel 10: Oversigt over natur beskyttet i henhold til naturbeskyttelsesloven § 3 (NBL § 3) inden for 1.000 meter fra anlægget samt angivelse af om der er registreret bilag IV arter.

Id.	UTM	UTM		nbl.	hgl.	hgl.	Habitatdir. Bilag IV	Habitatdir. Bilag IV
Nr.	X	Y	naturtype	§ 3	§ 7	300 m	Potentielle Bilag IV arter	Krav om artsundersøgelser / bræmmer
1967	543588	6097285	Skov					
1968	543582	6097328	Krat					
1969	543427	6097247	Skov					
1970	543360	6097191	Sø	X			X	
1977	543375	6097124	Sø	X				
1978	543343	6097073	Krat					
2092	543441	6098176	Sø	X				
2093	543261	6098075	Sø	x				
2094	543242	6098275	Skov					
2095	543281	6098364	Sø	x			x	
2098	543226	6098422	Sø	x			x	
2099	543117	6098411	Strandeng	x			x	
2100	542972	6098446	Sø	X			X	
2101	543001	6098394	Sø	x			x	
2102	542969	6098389	Sø	x				
2105	542937	6097829	Skov					

2106	543079	6097838	Krat				
2107	542963	6097752	Skov				
2108	543121	6097794	Græsområde				
2109	543160	6097810	Græsområde				
2110	543448	6097945	Sø	x		x	
2111	543166	6097655	Græsområde				
2112	543222	6097645	Græsområde				
2113	543298	6097647	Mose	x		x	
2114	543074	6097482	Skov				
2115	543163	6097339	Skov				
2116	543291	6097390	Skov				
2117	543483	6097482	Sø	x			
2118	543309	6097272	Skov				
2120	542810	6097271	Sø	x		X	
2121	542857	6097322	Sø	x		X	
2122	542873	6097343	Sø	x		x	
2123	542789	6097316	Strandeng	x		x	
2124	542759	6097425	Fersk eng	x		x	
2125	542692	6097392	Strandeng	x		x	
2126	542607	6097514	Sø	x		x	X
2128	542367	6097399	Strandeng	x		x	
2129	542272	6097602	Sø	x		x	
2130	542284	6097644	Mose	x		X	
2131	542225	6097651	Overdrev	x		x	
2132	542271	6098117	Græsområde				
2133	542397	6098136	Græsområde				
2135	542666	6098154	Skov				
2136	542678	6098299	Sø	x		X	X
2141	542775	6098265	Mose/stævningskov	x		x	
2147	542815	6097386	Sø	x		x	

Tabel 11 viser ammoniakdepositionsberegninger foretaget via www.husdyrgodkendelse.dk til udvalgte punkter. Beregningerne er foretaget på baggrund af en N emission fra

husdyrbruget ved Nedervej 31 på årligt 1277 kg N pr. år. Projektet medfører et fald i ammoniakfordampningen på 1719 kg N pr. år.

Skov- og Naturstyrelsen har i sin "Vejledning vedrørende sagsvurdering for lokale miljøeffekter som følge af luftbårent kvælstof ved udvidelse og etablering af husdyrbrug" fra 2003 (2005) vurderet at ekstra belastning på mindre end 0,5 – 1 kg N / ha/år kan antages at være uvæsentlige såfremt, der ikke er tale om særlig næringsfølsomme naturområder og såfremt naturtypens grænseværdi ikke allerede er overskredet.

Tablet 11: Beregning af ammoniakdeposition til udvalgte punkter omkring ejendommen.

Naturpunkt	Afstand (meter)	Retning (o)	I alt (kg N/ha/år)	Merbelastning (kg N/ha/år)
2130	740	62	0,1	-0,1
2126	600	31	0,1	-0,1
2113	490	313	0,2	-0,2
2110	520	276	0,4	-0,4
2141	260	152	0,3	-0,5
2102	340	193	0,5	-0,6
1969	940	323	0	-0,1
1977	1000	330	0	0
1978	1050	334	0	-0,1
1968	970	314	0,1	-0,1
1967	1000	316	0	-0,1

Det nærmeste naturområde ligger i en afstand af ca. 260 meter nord vest for ejendommen (lokalitet 2141). Naturområdet består af mose og stævningskov. Depositionsberegningen i punktet 2141 viser en samlet deposition af kvælstof på 0,3 kg N/ha/år, mens merdepositionen beregnes til 0 kg N/ha/år. Ved besigtigelsen blev området vurderet til at være et moseområde med Rødel, Engkabbeleje, Dyndpadderok. Der blev fundet mange padder i forbindelse med en lille grøft der afvander mosen. En lille del består af gammel stævningskov af Rødel.

Baggrundsbelastningen for Sønderborg Kommune ligger et sted mellem 14 – 20 kg N/år/ha. For mange naturtyper overskrider depositionen således naturtypernes øvre tålegrænse og derfor bør emission af kvælstofforbindelser generelt begrænses og nedbringes.

I området omkring ejendommen ligger baggrundsbelastningen mellem 16-19 kg N/ha/år.

Tålegrænser for de forskellige naturtyper mht. ammoniaknedfald varierer betydeligt jf. Vejledning om godkendelse af husdyrbrug. Se tabel 12.

Tablet 12: Tålegrænser for forskellige naturtyper mht. ammoniaknedfald (Faglig rapport fra arbejdsgruppen om ammoniak Faglig rapport fra DMU, nr. 568 2006)

Naturtype	Tålegrænse	Differentiering
Overdrev	10-25	Sure overdrev 10-20, kalkholdige overdrev 15-25
Klit	10-25	klit 10-20, fugtige klitlavninger 10-25
Hede	10-25	tør hede 10-20, våd hede 15-25
Fersk eng	15-25	
Strandeng	30-40	
Mose (og kær)	5-25	højmoser 5-10, hængesæk, tørvelavninger 10-15, fattigkær og hedemoser 10-20, kalkrige moser og væld, rigkær 15-25
Løvskov	10-20	
Nåleskov	10-20	

For søers vedkommende vil kvælstof normalt ikke være den begrænsende faktor. Næringsfattige søer vil dog være påvirkelige, både mht. næringsberigelse og til forsurening. Dette gælder især brunvandede søer. Baggrunds niveauet for kvælstofbelastningen ligger således nær den øvre tålegrænse for flere af de næringsfattige naturtyper i tabel 12.

Beregningerne af depositionen på lokaliteterne inden for 1.000 m fra anlægget viser, at der for alle lokaliteternes vedkommende, foruden lokalitet 1977 hvor der er 0 kg N/ha/år, er en mindre merbelastning, se tabel 11.

Der er en lille stævningssskov i den § 3 beskyttede mose ved lokalitet 2141. Skoven består af rødel. Der blev ikke fundet orkideer ved gennemgangen.

§ 7

Et udvalg af de mest næringsstoffølsomme naturtyper er særligt beskyttede i forhold til forurening med næringsstoffer fra husdyrproduktion. Naturtyperne fremgår af § 7 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. § 7 naturtyper kan udløse bufferzone I og II i forhold til kvælstoffølsomme naturtyper.

Registreringen af § 7 natur bygger på de naturtyperegistreringer, der er foretaget af § 3 natur. § 7 arealer er således sammenfaldende med den vejledende registrering af arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Denne registrering er dog mangelfuld, undersøgelser viser, at den vejledende registrering af beskyttet § 3 natur blot omfatter 2/3 af de arealer som opfylder kriterier for beskyttelse.

På baggrund af ovenstående blev der ved besigtigelsen, gennemgået arealer for potentiel § 7 natur indenfor en 1000 meter zone omkring det ansøgte projekt.

Ved gennemgangen af § 7 natur inden for en 1000 meter zone blev der registreret et overdrev der er omfattet af § 7. Arealet fremgår ikke af registreringerne på Miljøportalen.

§ 7 arealet indenfor 1000 m zonen, er beliggende syd for Lynggaard, i en afstand af ca. 725 m.

Vegetationen på overdrevet er domineret af græsser. Skov- og Naturstyrelsen har i deres "Vejledning vedrørende sagsvurdering for lokale miljøeffekter som følge af luftbåret kvælstof ved ændring og etablering af husdyrbrug" fra 2003 (2005) vurderet, at en ekstra belastning på mindre end 0,5 – 1 kg N/ha/år kan antages at være uvæsentlige såfremt, der ikke er tale om særlig næringsfølsomme naturområder og såfremt naturtypens grænseværdi ikke allerede er overskredet.

Naturtyper, som påvirkes af kvælstof fra luften, kan ændre fysisk karakter som følge af ændringer i plantesamfundene. Ofte vil en næringsberigelse resultere i en øget biomasseproduktion. Ved manglende naturpleje er resultatet tilgroning.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes at en merbelastning på 0 kg N/ha/år eller herunder, ikke vil have en påviselig effekt, der kan medføre negative tilstandsændringer på lokaliteterne.

Det vurderes derfor, at gennemførelse af det ansøgte projekt ikke vil medføre en negativ tilstandsændring af § 3 beskyttet natur.

Naturtilstanden for § 7 området syd for Lynggaard, vurderes at være moderat. Jf. bilag 3 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, må merbelastningen i naturområdet i en afstand på 300 – 1000 meter fra de i § 7 nævnte naturområder, ikke overskride 0,7 kg N/ha/år.

På baggrund af at der er beregnet en samlet afsætning på 0,1 kg N/ha/år og den øvre grænse på 0,7 kg N/ha/år jf. bilag 3 i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, derfor ikke er overskredet, samt at der ikke er tale om en merdeposition fra anlægget vurderes det, at der ikke vil være tale om negative effekter på arealets tilstand, som følge af det ansøgte projekt.

Det vurderes, at produktionsudvidelsen ikke selvstændigt vil have negativ effekt i forhold til § 7 arealer.

Natura 2000

De nærmeste terrestriske Natura 2000 områder til det ansøgte projekt på Nedervej 29-31 er Habitatområde H 83 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov som ligger ca. 9.300 m mod sydvest og Habitatområde H 200 Augustenborg Skov som ligger ca. 14.000 m mod syd vest.

Udpegningsgrundlaget for Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov (H83) er:

- Stor vandsalamander
- Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
- Næringsrige Søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse
- Hængesæk og andre kærsmfund dannet i flydende vand
- Kilder og væld med kalkholdigt vand
- Rigkær
- Bøgeskove på morbund med kristtorn
- Bøgeskove på muldbund
- Egeskove og blandskov på mere eller mindre rig muldjord
- Skovbevoksede tørvemoser
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

Udpegningsgrundlaget for Augustenborg Skov (H 200) er:

- Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks,
- Bøgeskove på muldbund,
- Ege- og blandingskove på mere eller mindre rig jordbund og
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

Tabel

12a er en skematisk beskrivelse af de naturtyper, som udgør udpegningsgrundlaget for H83, de enkelte naturtypers tålegrænseinterval samt depositionsregninger. Det er de nærmeste punkter fra anlægget, indenfor den givne naturtype der fremgår af tabellen.

Tabel 12a: Tålegrænser

Naturtype	Nr.	Tålegrænse kg N/ha/år	Samlede areal (ha) med naturtypen	Baggrundsdep. kg N/ha/år	Areal - m ² som påvirkes med mere end 0.1 kg N/ha/år	Areal - % som påvirkes med mere end 0.1 kg N/ha/år
				for H83	Fra Nedervej 29-31	Fra Nedervej 29-31
Løvskov	9130 9160	10-20	43,9	22,7	0	0
Mose	7120/91D0	15-25	6,8	16,3	0	0
Vådrområde	7220	5 - 10	10,3	22,7	0	0

Beregningsmodellen for ammoniakafsætning er udviklet som et estimeringsværktøj. Beregningsmodellen medtager ikke ammoniakemission fra udbringningsarealer. DMU vurderer at der er en samlet usikkerhed på depositionsregningerne på mere end 120 % svarende til en faktor 2. Denne vurdering er ikke blevet eksperimentelt undersøgt. DMU vurderer endvidere, at beregningsmodellens manglende inddragelse af ammoniakdeposition i perioder med regn (vådafsætning) ikke er væsentlig, da det blot regner ca. 5 % af tiden i Danmark. Endvidere vil store dele af vådafsætningen stamme fra udenlandske kilder fra baggrundsbelastningen (teknisk notat, DMU, dec. 2006).

Kvælstof fra lokale kilder

Med henvisning til Kammeradvokatens notat fra 2009 vurderer Sønderborg Kommune, at der i forbindelse med Natura 2000 arealer skal vurderes på den totale påvirkning fra det enkelte projekt samt de kumulative effekter af alle lokale kilder.

Husdyrgodkendelsesloven lægger op til, at kommunerne skal anvende de beregnede værdier, som fremkommer vha. indtastning på hjemmesiden: www.husdyrgodkendelse.dk I vurderingen af kvælstofbelastning fra Nedervej 29-31 er der beregnet en lokaldeposition til punktet med den korteste afstand fra Nedervej 29-31 til H83.

Beregninger viser at den teoretiske totale deposition fra det ansøgte, til det nærmeste punkt i skoven, udgør meget lave værdier der nærmer sig 0 kg N/ha/år. Eftersom projektet medfører en nedgang i depositionen, vil der ikke være en merbelastning af habitatområderne.

I samme punkt har Sønderborg Kommune fået beregninger af depositionen fra DMU. Disse beregninger viser at der er en teoretisk samlet tørafsætning på 5 kg N/ha/år fra lokale kilder, 8 kg N/ha/år fra øvrige kilder samt 8 kg N/ha/år i vådafsætning – primært fra udenlandske kilder. Samlet set en deposition på 28 kg N/ha/år

Beregninger fra DMU viser, at skovnaturtyperne på udpegningsgrundlaget til H83 får en gennemsnitlig deposition på ca. 27 kg N/ha/år.

Disse beregninger bekræfter basisanalysens vurdering af, at opnåelse og fastholdelse af gunstig bevaringsstatus for udpegningsgrundlaget kan være truet pga. eutrofiering.

Sønderborg Kommune har endvidere anvendt depositions kort fra Conterra. Kortet er fremkommet vha. data fra GHI, herunder oplysninger om husdyrart, besætningstype og

staldtype samt data fra gødningsregnskabet. Depositionskortet viser en gennemsnitlig deposition på habitatområdets skovnaturtyper på 14-20 kg N/ha/år.

Miljømyndighedens vurdering

Naturtyperne på udpegningsgrundlaget til H83 har tålegrænser i intervallet 15 – 25 kg N/ha/år. Tålegrænserne for samtlige naturtyper i H83 er overskredet. DMU beregninger viser, at de lokale kilder kan udgøre op mod 5-8 kg N/ha/år. Ved at fjerne bidrag fra lokale kilder nærmer depositionen sig tålegrænseintervallernes øvre grænseværdi. Der er således ikke tvivl om at lokale kilder er et vigtigt indsatsområde ved opnåelse af gunstig bevaringsstatus.

Europa-Kommisionen skriver i dokumentet: ”Forvaltning af Natura 2000-områder Habitatdirektivets artikel 6, 92/43/EØF, Generaldirektoratet for Miljø side 31”, at et tab på 100 m² af en naturtype kan være væsentligt for et lille område for en sjælden orkidé, mens et tilsvarende tab i et udstrakt steppeområde kan være uvæsentligt.

Den beregnede påvirkning med N deposition fra Nedervej 29-31 til skovnaturtypen i H83 viser, at der teoretisk set ikke sker nogen belastning. Den beregnede værdi viser en deposition på 0 kg N/ha/år nærmest Nedervej 29-31.

Sønderborg kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at projektet ved Nedervej 29-31 ikke udgør nogen væsentlig trussel mod udpegningsgrundlaget, idet påvirkningen er nær nul og da en beregnet påvirkning kan være tæt på nul som følge af stor usikkerhed i modellerne.

Europa-Kommisionen skriver i 2007, at det er indenfor det enkelte område, at naturtypernes integritet skal bevares. Integritet er et områdes modstandsdygtighed og evne til at udvikle sig i retning af en gunstig bevaringsstatus. Når det skal afgøres, om en plan eller et projekt påvirker et områdes integritet, skal der således kun tages hensyn til bevaringsmålsætningerne for området.

Med baggrund i forsigtighedsprincippet og ud fra ovenstående vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke foreligger nogen rimelig tvivl om, at det ansøgte projekt ved Nedervej 29-31 ikke påvirker naturtypernes integritet i H83 og H200. Det kan således ud fra objektive kriterier og eksisterende viden udelukkes, at projektet kan påvirke habitatområderne væsentligt og således vil der ikke ske en negativ påvirkning af udpegningsgrundlaget.

Der er således ikke basis for at foretage en egentlig konsekvensvurdering af det ansøgte projekt, da en væsentlig negativ påvirkning kan udelukkes som værende sandsynlig.

Sønderborg Kommune vurderer desuden grundet afstanden hertil, at habitatområderne ved Lilleskov og Troldsmose (H189) og Augustenborg Skov (H200), ikke vil blive påvirket af ændringen og udvidelsen af dyreholdet på ejendommen.

Bilag IV-arter

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer (der stammer fra 1990) fremgår at følgende arter er registreret i nærområdet til Nedervej 29-31:

Vandflagermus	<i>(Myotis daubentonii)</i>
Brunflagermus	<i>(Nyctalus noctula)</i>
Sydflagermus	<i>(Eptesicus serotinus)</i>
Troldflagermus	<i>(Pipistrellus nathusii)</i>
Pipistrellflagermus	<i>(Pipistrellus pipistrellus)</i>
Dværgflagermus	<i>(Pipistrellus pygmaeus)</i>
Markfirben	<i>(Lacerta agilis)</i>
Stor Vandsalamander	<i>(Triturus cristatus)</i>
Løgfør	<i>(Pelobates fuscus)</i>
Løvfør	<i>(Hyla arborea)</i>
Spidssnudet Frø	<i>(Rana arvalis)</i>
Strandtudse	<i>(Bufo calamita)</i>

Ved naturafdelingens besigtigelse blev der ikke med sikkerhed registreret bilag IV arter, men observeret mange padder i form af haletudser og unge stadier der dog ikke blev artsbestemt. Naturafdelingens registrering er ikke udtømmende for arealernes reelle indhold af bilag IV arter, idet besigtigelsen har været fokuseret på identificering af potentielle levesteder og ikke arter.

Naturafdelingens registrering viser, at der er naturarealer og biotoper, som er og potentielt kan være levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted for bilag IV arter

I forbindelse med Naturafdelingens besigtigelse af naturarealer er der registreret en række potentielle levesteder for padder og krybdyr. Der blev observeret padder på følgende lokaliteter: 2124, 2126, 2141 og 2147. se bilag 3 og 11. Alle arter af padder er fredet i Danmark.

Levesteder og ynglelokaliteter

Lokalitet 2131 overdrev

Det nyregistrerede overdrev ved besigtigelsespunkt 2131 er et muligt levested for markfirben. Mosen der ligger lige ved siden af overdrevet modtager en samlet deposition fra anlægget på 0,1 kg N/ha/år og en merdeposition på 0 kg N/ha/år.

Lokalitet 2102 sø

Depositionsberegningerne for projektet viser at denne sø, der er et potentielt levested for strandtudse, modtager en samlet deposition fra anlægget på 0,5 kg N/ha/år og en merdeposition på 0 kg N/ha/år. Søen er saltvandspåvirket og ligger i et strandengsområde. De resterende småsøer i området modtager alle merdepositioner på 0 som følge af projektet og samlede totaldepositioner fra anlægget på mindre end 0,5 kg N/ha/år.

Rødlistede dyr og planter

” Rødliste 2007” er en fortegnelse over forsvundne, truede, sårbare og sjældne plante- og dyrearter i Danmark. Formålet med listen er dels at danne grundlag for arbejdet med at opretholde naturens mangfoldighed i Danmark og dels opfylde internationale forpligtelser i forhold til Biodiversitetskonventionen.

Grøn frø er en af de rødlistede paddler, som findes i Sønderborg Kommune.

Ål er optaget på rødlisten i 2009 som kritisk truet (CR).

Pirol er angivet som kritisk truet (CR) og lever i skovområder i Syddanmark

Kirkeugle er moderat truet (EN) og lever ofte i lader og staldbygninger. Der er ikke kendskab til om arten er forekommende i området.

Kommunen har ikke konkret kendskab til forekomst af rødlistede arter i området.

Miljømyndighedens vurdering

Lokalitet 2131

Det nyregistrerede overdrev ved besigtigelsespunkt 2131 er et muligt levested for markfirben. Mosen der ligger lige ved siden af overdrevet modtager en samlet deposition fra anlægget på 0,1 kg N/ha/år og en merdeposition på 0 kg N/ha/år. Overdrevets tilstand vurderes til at være moderat. Jf. Skov og Naturstyrelsen vejledning vedr. Habitatdirektivets bilag IV-arter, må der ikke gives tilladelser m.v., der kan indebære, at yngle- og rasteområder for habitatdirektivets bilag IV-arter beskadiges eller ødelægges (jf. § 11 i habitatbekendtgørelsen). Det skal jf. vejledningen, kunne påvises en direkte sammenhæng mellem anlægget og påvirkningen af yngle- og rasteområdet. Diffus forurening er således som hovedregel ikke omfattet, hvorimod direkte påvirkning, for eksempel fra punktkilder, kan være omfattet. Det vil være relevant at inddrage påvirkningen på en bilag IV-art, hvis der er tale om en påvirkning fra husdyrbrugets anlæg med ammoniak.

Det vurderes derfor, på baggrund af den stærkt faldende ammoniakemission, at der ikke vil være en negativ påvirkning på arealets naturtilstand. Det ansøgte vedrører ikke driftsændringer, der medfører fysiske ændringer af overdrevet. Det vurderes derfor, at en eventuel forekomst af markfirben ikke vil påvirkes negativt.

Lokalitet 2102

Depositionsberegningerne for projektet viser, at søen i lokalitet 2102, der er et potentielt levested for strandtudse, modtager en samlet deposition fra anlægget på 0,5 kg N/ha/år og en merdeposition på 0 kg N/ha/år. Søen er saltvandspåvirket og ligger i et strandengsområde. Naturtilstanden er vanskelig at vurdere da søen er saltvandspåvirket og der generelt mangler viden om tilstandsvurdering af saltvandspåvirkede søer i Danmark. Det vurderes at søen er mere påvirket af det saltvand der til tider kan løbe ind i søen via et gravet afløb end af den atmosfæriske deposition med ammoniak. De resterende småsøer i området modtager alle merdepositioner på 0 som følge af projektet og samlede totaldepositioner fra anlægget på mindre end 0,5 kg N/ha/år.

En del af arterne af flagermus bruger gamle bygninger og træer som deres dagskjul. Det vurderes at det ansøgte projekt ikke vil medføre negative påvirkninger på flagermusarternes dagskjul eller fødegrundlaget for dem.

Grøn frø er en af de rødlistede padder, som findes i Sønderborg Kommune. Grøn frø vurderes at være akut truet. Da arten er listet på habitatdirektivets bilag V, som er opført dyre- og plantearter af fællesskabsbetydning, hvis indsamling i naturen og udnyttelse vil kunne blive genstand for forvaltningsforanstaltninger. Hvis en overvågning viser at disse arters udbredelse er i tilbagegang, kan der fx iværksættes tiltag som forbud mod indsamling eller forbud mod adgang til visse arealer. Der er ikke kendt forekomst af arten på Nordals.

Ål er optaget på rødlisten i 2009 som kritisk truet. Da det ansøgte projekt ikke leder vand til vandløb vurderes det ikke at påvirke arten i negativ retning.

Pirol er angivet som kritisk truet og lever i skovområder i Syddanmark. Levevilkårene påvirkes næppe af nærværende projekt, idet arten primært lever i løvskov og løvskove ikke er specielt ammoniakfølsomme.

Det ansøgte projekt berører ikke spredningsveje for dyrelivet i området.

Øvrige lokaliteter vurderes ikke at blive påvirket af projektet, idet ammoniak emissionen er faldende.

Sønderborg Kommune vurderer, at det ansøgte projekt, med de beskrevne vilkår, ikke påvirker forekomsten af bilag IV-arter i området i negativ.

Det vurderes, at det ansøgte projekt ikke vil have indvirkning på forekomsten af rødlistede fuglearter i Fjordmosen grundet afstanden fra ejendommen til området.

6.2 Lugt

Den væsentligste lugtforureningskilde er dyrene i staldene. Gyllen udsluses fra staldene mindst 1 gang ugentlig. Fra gyllebeholderen kan der forekomme lugtgener i forbindelse med omrøring og udbringning af gylle, ligesom der i de perioder vil være lugtgener fra gyllevogne og fra de marker, hvorpå der er udbragt gylle. Gyllen udbringes med slæbeslanger. Det oplyses, at der så vidt muligt ikke udbringes gylle i weekender.

Afdampning af ammoniak fra gyllebeholderen hæmmes ved montering af fast teltoverdækning. Desuden omrøres gyllen kun lige før tømning af beholderen.

Ansøger har beregnet lugtemissionen fra husdyrbrugets anlæg på baggrund af det maksimale dyrehold på stald samtidig. Lugtgeneafstanden er beregnet efter både den nye 2006-lugtvejledning og FMK-vejledningen, 2. udgave maj 2002. Resultater af lugtberegningen fra www.husdyrgokendelse.dk fremgår af tabel 13.

Tabel 13: Lugtberegning, i h. t. 2006-lugtvejledning:

Områdetype	Beregningsmodel	Ukorrigeret geneafstand (meter)	Korrigeret geneafstand (meter)	Korrigeret geneafstand (meter), nudrift	Vægtet gennemsnitsafstand (meter)	Genekriterie overholdt?
Byzone	Ny	338,30 m				Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange

						geneafstand.
Samlet Bebyggelse	Ny	200,28 m				Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig	Ny	113,13	155,68	278,13	86,45	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end eller lig med geneafstand i nudrift, og vægtet gennemsnitsafstand længere end 50 % af korrigeret geneafstand.

Geneafstanden til:

1. Byzone/sommerhusområde eller landzone udlagt til boligformål m.v. er 338,3 m.
2. Samlet bebyggelse i landzone er 200,28 m.
3. Enkeltbolig er 113,13 m.

Anlægget har en vægtet gennemsnitsafstand på 86,45 fra enkelt bolig, øst herfor.

Miljømyndighedens vurdering:

Kommunen vurderer at da der er fast overdækning på gyllebeholderen og der tilstræbes ikke at omrøre gyllebeholderen eller køre gylle i weekender og på helligdage, er lugtgener fra gyllebeholderen begrænset til det minimale.

Den aktuelle geneafstand til samlet bebyggelse er 200,28 m og der er ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand. For afstanden til nabo gælder at korrigeret geneafstand er kortere end eller lig med geneafstand i nudrift, og vægtet gennemsnitsafstand længere end 50 % af korrigeret geneafstand. Dermed er lugtgeneafstandene alle opfyldte. Da alle lugtgenekriterierne ifølge husdyrloven er opfyldt, stilles der ikke yderligere vilkår til lugt.

6.3 Fluer og skadedyr

Der anvendes i nudrift gift til bekæmpelse af fluer og rotter.

Det forventes, at der ved ændring kan blive minimale gener vedr. fluer idet vask af anlægget ikke giver anledning til opformering af fluer. Derudover forventes flue gener at minimere ved overgang fra dybstrøelse til gylle.

God gødningshåndtering og en generel god staldhygiejne med fjernelse af gødnings- og foderrester sikrer, at der kun er minimalt med fluer.

Der vil blive anvendt rovfluer i gylle til bekæmpelse af fluer.

Ejendommen er tilmeldt kommunens rottebekæmpelse og dertil er indgået aftale med privat firma og opstillet giftkasser på ejendommene. Dette forventes ikke ændret.

Skadedyrs bekæmpelse på ejendommen er som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.

Opbevaring af foder sker på sådan en måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre hensynet til omkringliggende nabobeboelser stilles der vilkår om, at fluer bekæmpes i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium. Endvidere stilles der vilkår om, at opbevaring af foder samt rengøring af arealer omkring fodersiloer sker på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

6.4 Transporter

Antallet af transporter oplyses før ændringen og udvidelsen at være 2285 stk. pr. år. Se tabel 14. Efter ændringen og udvidelsen forventes antallet af transporter at falde fra 2285 transporter til ca. 330 transporter. Svarende til et fald på 85 %. Der er en driftsmæssig tilkørsel stalden fra Nedervej. Indtil ejendommene er der 3 indkørsler, hvor det primært er den vestlige vej og den indtil stalden mod øst, der anvendes som driftsvej. Vejen midtfor ejendommen anvendes som indkørsel til beboelsen. Ved tilkørsel til staldanlægget på Nedervej 29 anvendes indkørsel vest for og der køres bag om stald indtil denne.

Tabel 14: Transporter

Transporter	FØR	EFTER
	Antal pr. år	Antal pr. år
Foder mv.	ca. 28	ca. 28
Fyringsolie/brændstof	ca. 4	ca. 4
Levering af smågrise	ca. 26	ca. 26
Levering af slagtesvin	ca. 52	ca. 52
Afhentning af døde dyr	ca. 39	ca. 40
Gyllekørsel	ca. 0	ca. 136
Dybstrøelse	Ca. 2091	Ca. 10
Halm	Ca.15	Ca.2-3
Affald	Ca.30	Ca. 30
Maksimalt i alt	ca. 2285	ca. 330

Transporter som ansøger selv står for foregår hovedsagligt i dagtimer og på hverdage.

Når der køres gylle passerer enkeltbeboelser på ruterne. Til de forpagtede arealer mod øst, køres der gylle gennem byen Mjels (ca. 4,5 læs). En del transport sker ad interne veje, tæt ved eller lige ved ejendommene. Ændringen og udvidelsen af produktionen på ejendommen medfører et væsentligt fald i antallet af transporter til og fra ejendommen, hvilket hovedsageligt at transport med husdyrgødning, der er medvirkende til denne ændring. Dertil vil komme et mindre antal af transporter med halm, da der ikke skal anvendes så store mængder fast halm som før.

Miljømyndighedens vurdering

Kommunen gør opmærksom på, at transport af gylle er omfattet af EU's biproduktforordning (1774/2002EF, bilag II, kapitel II, pkt. 1). Som følge heraf skal gylle transporteres i hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer. Undtaget fra bestemmelsen er dog transport mellem to steder på samme gård. Bestemmelsen administreres af Fødevarestyrelsen.

For at undgå, at der u hensigtsmæssigt spredes gylle på privat eller offentlig vej eller anden mands jord, tolker Fødevarestyrelsen dette således, at landmanden må transportere gyllen uden at leve op til kravet om hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer, hvis han kun transporterer gyllen på sin egen jord. Hvis han under samme CVR-nr. har flere ejendomme, der ligger langt fra hinanden, og det betyder, at transporten skal ske over en længere strækning ad privat eller offentlig vej eller anden mands jord, så skal gylle transporteres som anført i bilag II, kapitel II, pkt. 1. Transport af gylle til aftalearealer på 3. mands ejendom er også omfattet af bilag II, kapitel II, pkt. 1. Kun, hvis der er tale om transport af gylle mellem to naboer, og gyllen kan transportere direkte fra den ene ejendom til den anden, kan der undtages fra reglen.

Sønderborg Kommune vurderer at grundet antallet af transporter er stærkt faldende med ca. 85 %, vil transporter ikke medføre gener for omboende. Der stilles derfor ikke vilkår.

6.5 Støj fra anlægget og maskiner

Der forventes støj ved ind- og udlevering af grise samt indblæsning af foder. Støjkilder og driftstid for disse fremgår af tabel 15.

Tabel 15: De årlige og daglige driftsperioder under normale forhold

Støjkilde	Placering	Driftstid
Foderindblæsning	Lastbil holder ved fodersiloerne	Primært i dagtimerne
Transport via til- og frakørselsvej	Til- og frakørselsvejen	Primært i dagtimerne
Indlevering af grise	Ved stalden	Primært i dagtimerne

Støj fra anlægget vil stort set blive det samme før og efter ændringen og udvidelsen, idet anlægget allerede er bygget.

Miljømyndighedens vurdering

Der vurderes ikke at være behov for specifikke vilkår for støjbegrænsning. Der fastsættes de generelle støjgrænser for virksomheden i overensstemmelse med vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5 fra 1984. I tilfælde af, at det på et senere tidspunkt findes nødvendigt (fx pga. klager), at virksomheden dokumenterer, at støjvilkårene kan overholdes, stilles der

vilkår om, at miljømyndigheden kan forlange en eftervisning af, at de fastsatte støjvilkår kan overholdes.

6.6 Støv fra anlæg og maskiner

Der forventes ingen støvkilder fra husdyrbruget der kan give væsentlige støvgener for omgivelserne udenfor ejendommene, og støvgener forventes formindsket ved ændret staldsystem og dermed nedsat anvendelse af halm i produktionen. Der kan dog forekomme støvgener udenfor ejendommen især ved transport af foder, dyr og gødning til og fra ejendommen.

Miljømyndighedens vurdering

Der stilles vilkår om at stalde, anlæg, udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

6.7 Lys

Der er opsat halogenlamper i stalden, så dyrene har lys i minimum 8 timer af døgnet, bygningen er dog indrettet, så der kommer dagslys ind, så der anvendes ikke kun kunstigt lys. Lysintensiteten er ca. 40 lux.

Der er enkelte steder lysstofrør/lamper på facader henover port(e). Disse anvendes dog kun som orienteringslys.

I gårdspladsen er der enkelte udendørslamper.

Miljømyndighedens vurdering

Anlæggets placering og med den forventning at de eksisterende hegn rundt om stalden, vurderes til at yde en tilstrækkelig sikring imod lysgener for omboende. Der stilles derfor ikke yderlige vilkår til lys fra stalden.

Miljømyndigheden vurderer, at kørsel med lys på markredskaber i mørke i spidsbelastningsperioder kan påvirke naboer uhensigtsmæssigt. Det skal derfor tilstræbes, at der ikke køres med lys i mørke på arealer, der ligger indenfor 200 m fra samlet bebyggelse.

Af hensyn til at begrænse udledningen af CO₂, stilles der vilkår om, at anvendelse af elektrisk lys begrænses til de perioder, hvor der fodres eller er anden aktivitet i stalden, eller hvor det er nødvendigt af hensyn til dyrenes velfærd.

7 Beskrivelse og vurdering af arealerne

I forbindelse med vurderingen af projektets mulige indvirkning på miljøet er der vurderet på, om virksomheden overholder harmonikravet og om der er problemstillinger vedrørende planforhold, som gør sig gældende. Der vurderes også på arealanvendelsens påvirkning af grundvandsressourcerne, vandmiljøet og beskyttet natur i forhold til fosfor, nitrat og ammoniak. Beskyttet natur indebærer naturarealer beskyttet af § 7 i Husdyrloven, § 3 i Naturbeskyttelsesloven, Natura 2000 områder og arter, som er omfattet af Habitatdirektivets bilag IV (bilag IV arter) samt andre relevante artsfredninger. Der vurderes også på arealanvendelsens påvirkning af kulturelementer i landskabet, som f.eks. beskyttede jord- og stendiger og fortidsminder og andre aktuelle fredninger.

Ændringer i husdyrbrugets ejede og forpagtede udbringningsarealer skal anmeldes til kommunen, før ændringen og udvidelsen kan finde sted jf. §§ 15-16 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Anmeldelsen skal ske før planårets begyndelse den 1. august. Kommunen vurderer om sådanne ændringer af udbringningsarealerne kan ske inden for rammerne af denne godkendelse.

7.1 Udbringningsarealerne

Bilag 7, Viser arealernes geografiske beliggenhed. Der rådes over et samlet ejet areal på 79,48 ha.

Der modtages ikke slam eller andre affaldsprodukter til udbringning på udspretningsarealet.

Miljømyndighedens vurdering

Der stilles vilkår om, at der ikke må udbringes anden organisk gødning, på arealerne som f.eks. slam, da dette er en forudsætning for beregningerne i godkendelsen.

7.2 Lokalisering og planmæssige forhold

De planmæssige forhold fremgår af bilag 10.

Ejendommen og de tilhørende arealer ligger ved Mjels ud til Stegsvig.

Zonestatus: Alle udspretningsarealerne er beliggende i landzone. Ingen af arealerne ligger inden for en afstand af 200 meter til byzone eller lokalplanlagte områder udlagt til boligformål.

Lokalplan: Ingen af udspretningsarealerne ligger i lokalplanlagte områder.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune stiller ingen vilkår til arealerne som vedrører planmæssige forhold. Det vurderes, at de generelle regler er tilstrækkelige.

7.3 Harmoniareal

Ifølge den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse må der maksimalt udbringes en husdyrgødningsmængde svarende til 1,4 DE pr. ha pr. planperiode for svin. Hvis der på et tidspunkt ikke er tilstrækkeligt udbringningsareal til rådighed, skal dyreholdet derfor mindskes, så de gældende harmonikrav kan overholdes.

Til husdyrproduktionen kræves et areal på 75,21 ha for at opfylde harmonikravet. Til ejendommen hører et eget udspretningsareal på 79,48 ha.

Miljømyndighedens vurdering

Husdyrbruget har i alt 79,48 ha arealer til udspretning af husdyrgødning. Heraf er ingen beliggende i nitratklasse. Der afsættes 1,36 DE/ha på de arealer i ansøgningen med ansøgningskema nr. 16569.

Da ansøger har ansøgt om 107,86 DE er husdyrbrugets samlede udbringningsareal større end det mindst tilladte jf. Bek. om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder,

husdyrgødning, ensilage m.v. Derfor vurderer miljømyndigheden, at harmonikravet er opfyldt.

7.4 Påvirkninger af søer og vandløb

Søer og vandløb kan ses på bilag 3, terrænhældninger kan ses på bilag 9.

I henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 26 må flydende husdyrgødning ikke udbringes på stejle skrånninger med en hældning på mere end 6° ned mod vandløb, søer over 100 m² eller fjorde inden for en afstand af 20 m fra vandløbets, søens eller fjordens øverste kant.

Opland til søer

Ingen udspretningsarealer ligger i fosforklasse 1-3 eller i et opland til målsatte søer. Der er et mindre stykke af mark 3-1 c og 4-0a der ligger i lavbund men uden risiko for okker udledning.

Vandløb

På mark 3-0c er skitseret et vandløb. Dette vandløb antages at være fortegnet, idet det ikke fremgår af nogen historiske kort i Sønderborg Kommunes database.

Ingen andre arealer grænser op til vandløb.

Miljømyndighedens vurdering

Opland til søer

Da der ikke er arealer der ligger i oplande til sårbare søer, vurderer kommunen at der ikke skal stilles vilkår hertil.

Vandløb

Da ingen arealer grænser op til vandløb og vandløbet, skitseret på mark 3-0c ikke eksisterer, stilles der ikke vilkår hertil.

7.5 Påvirkning af fjord & hav

Kvælstof

Ingen af arealerne ligger i oplandet til habitatområder.

Samtlige arealer afvander til Als fjord, hovedparten via Stegsvig.

Als Fjord er i Landsplandirektivet målsat med en generel målsætning og en skærpet målsætning/naturgivent iltsvindsområde. Målsætningen er ifølge basisanalyse for vanddistrikt 50 del II ikke opfyldt.

Oplandet til Als Fjord er ca. 100 km². Ifølge udkast til vandplan for hovedopland 1.11 (Lillebælt/Jylland) udgør den nuværende påvirkning til Als Fjord (2001-2005) 235 tons N/år.

Den målsatte påvirkning er opgjort til 69 tons N, svarende til et indsatsbehov på 70 %. Det forventes ikke, at målopfyldelse kan nås inden 2015. Miljøstyrelsen har fastlagt følgende afskæringskriterium for skadesvirkning af nitratudvaskning til overfladevand:

Et projekt for husdyrbrug kan ikke medføre en skadevirkning på overfladevande, herunder Natura 2000-områder samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter som følge af nitratudvaskning, hvis følgende punkter alle er opfyldt:

(afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter) **Pkt. 1:** Antal dyreenheder (DE) i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, har ikke været stigende siden 1. januar 2007. Hvis der er andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal dette inddrages i vurderingen således, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland. Gennemførte initiativer, fx etablering af vådområder, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, kan ikke anvendes til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland.

(afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i sig selv)

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at

Pkt. 2B: nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er et meget lidt eutrofieret vandområde.

Kilde: Vejledende notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevand ved vurdering af ansøgninger efter husdyrgodkendelsesloven MST-140-00281, 24. juni 2010

Miljøstyrelsen redegør i et supplement til den digitale husdyrvejledning at ovenstående afskæringskriterier som udgangspunkt ikke vil være relevant at anvende for vandområder der ikke er Natura 2000. Sønderborg Kommune anvender nyeste tilgængelig viden, og anvender derfor beregningen fra notatet (MST-140-00281, 24. juni 2010), for samtlige oplande i kommunen. Herunder redegøres der for den viden, der er tilgængelig om dyretrykket i oplandet til Als Fjord.

Den samlede udvaskning fra Nedervej 29+ 31 til Als Fjord kan på baggrund af notatet beregnes til følgende:

Samlet udvaskning fra Nedervej 31 og 29:	
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentialer i oplandet	25 %
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentialer for arealerne	41 %
Samlet udspretningsareal	79,48 ha
Udvaskning fra rodzonen, som skyldes husdyrgødning	6,8 kg N/ha/år
Samlede påvirkning til Als Fjord	201 kg N/år

Den totale udvaskning til Als Fjord kan ligeledes beregnes med baggrund i det nævnte notat. Notatet indeholder en række eksempler med flere forudsætninger. I den nedenstående beregning er disse forudsætninger medtaget. Oplande til marine områder er delt i dyrkede

og udyrkede arealer. Fordelingen er ca. 60-40. Der er også indsat standardudvaskninger for dyrkede og udyrkede arealer.

Samlet udvaskning til Als Fjord	
Samlet opland til Als Fjord	9.973 ha
Dyrket areal i oplandet til Als Fjord	5.674 ha
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentiale i området (7365 ha i (0-50%) og 2607 ha i (76-100%))	25 %
Standardudvaskning fra rodzonen	60 kg N/h/år
Udvaskning fra dyrket areal i oplandet til Als Fjord, (60*0,352*5.983,7)	269.268 kg N/år
Udvaskning fra øvrige opland (standard), (10*0,352*3989)	29919 kg N/år
I alt for Als Fjord	299.186 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Als Fjord.	0,07%

I henhold til tal fra CHR-registret, som er tilgængelige på <http://www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm> er udviklingen i husdyrtrykket i oplandet til Als Fjord som vist i tabel 17.

Tabel 17: Udviklingen af husdyrtrykket baseret på data fra CHR-registret i oplandet til Als Fjord

Årstal	Antal dyreenheder i oplandet
2007	10491
2008	10615
2009	10710
2010	10603

I henhold til "Supplement til den digitale husdyrvejledning om kommunernes opgørelse af dyretryk af 14. marts 2011" anbefales det, at kommunen supplerer med lokal viden om udviklingen i oplande hvor antallet af dyreenheder er mindre end 10.000. Sønderborg Kommune har derfor bedt Conterra lave udtræk af husdyrtrykkets udvikling ifølge gødningsregnskaberne – se tabel 18.

Tabel 18: Udviklingen i husdyrtrykket baseret på data fra gødningsregnskabet i oplandet til Als Fjord.

Årstal	Antal dyreenheder i oplandet
2007	11773
2008	10551
2009	9602

2010	-
------	---

Sønderborg Kommune har ikke kendskab til øget påvirkning fra andre kilder i oplandet.

Antallet af dyreenheder på ophørte brug har kommunen ingen umiddelbare oplysninger om, da disse ofte ikke indberettes til kommunen. Det er kommunens erfaring, at landmændene registrerer ophør med produktionen i CHR, og at tallene fra CHR derfor viser et realistisk billede af udviklingen. Ophørte brug kan frit indenfor 3 år genoptage deres produktion.

Det antages derfor at ophørte DE automatisk forsvinder ud af CHR løbende og at der nogenlunde er det samme antal ophørte DE i registeret årene imellem.

Der er ikke udbragt slam eller aske i oplandet til Als Fjord siden 2007.

Fosfor

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Miljøstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor. Derfor skal der ikke, i henhold til lovgivningen, stilles krav til fosforoverskuddet på bedriften, hvis der ikke konkret vurderes behov herfor. Imidlertid er kravet til P-overskud overholdt ifølge ansøgningsskemaet på husdyrgodkendelse.dk. Ifølge dette ansøgningsskema er P-overskud på 3,7 kg P/ha/år.

Miljømyndighedens vurdering

Kvælstof

Vurderingen af projektets påvirkning af Natura 2000 er foretaget i afsnittet om Natura 2000.

Antallet af DE fra den ansøgte produktion udgør 0,07 % af det samlede antal dyreenheder i oplandet til Als Fjord i 2010. Det vurderes på baggrund heraf, at nitratudvaskningen fra den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning til Als Fjord. I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande (MST-140-00281, 24. juni 2010), vurderes det således, at projektet i sig selv ikke medfører en skadevirkning på området.

Antallet af dyreenheder i oplandet til Als Fjord baseret på tal fra CHR har været svagt stigende i perioden 2007 til 2010. Dette understøttes dog ikke af, at antallet af udbragte dyreenheder i oplandet ifølge gødningsregnskabet har været faldende i perioden 2007-2009. Ifølge Miljøstyrelsens notat må dyreholdet i oplandet være stigende med maksimalt 5 % i forhold til CHR fra 2007. Grænsen for DE i oplandet er 11.016 DE inden niveauet fra 2007 plus 5 % overskrides.

Med et antal på 10.603 DE i 2010, tabel 17, overskrides de 5 % stigning ikke.

Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra oplandet siden 1. jan. 2007.

Als Fjord er ikke Natura 2000, men ovenstående redegørelse viser at projektet overholder de afskæringskriterier der gælder for Natura 2000 og i henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i kumulation med andre planer og projekter ikke medfører en skadevirkning på Als Fjord.

Fosfor

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Miljøstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor. Da kravene til P-overskud samtidig er overholdt ifølge ansøgningskemaet i www.husdyrgodkendelse.dk, vurderer Sønderborg Kommune, at ingen af vandområderne vil blive påvirket væsentligt i negativ retning ved udvaskning af fosfor ved en gennemførelse af projektet.

7.6 Nitrat til grundvand

Grundvandsforhold fremgår af bilag 4.

Mark 6-of og 6-og ligger i et område med særligt drikkevands interesse, men udenfor de beskyttelseszoner og indsatsområder der er udpeget i indsatsplanen for Nordals. Alle øvrige arealer ligger ud mod kysten ved Mjels og udenfor grundvands interesser.

Miljømyndighedens vurdering

Alle arealer undtagen mark 6-of og 6-oi ligger udenfor område med særlig drikkevandsinteresse (OSD) og tæt på kysten. De 2 arealer der ligger indenfor OSD, ligger udenfor de beskyttelseszoner/indsatsområder, der er udpeget i indsatsplanen for Nordals. Der er derfor ingen bemærkninger fra Kommunens afdeling for Vand og Jord i forhold til grundvand.

Der stilles derfor ikke vilkår af hensyn til grundvand til arealer i forbindelse med Nedervej 29-31.

7.7 Beskyttet natur

Naturområder i forbindelse med arealerne fremgår af tabel 19.

Tabel 19: Naturområder på eller I forbindelse med arealerne

Mark	Ved areal mod:	Lokalitetsnr	Naturtype	§3	Beskrivelse
3-0c	øst	2100	Sø	x	Nyregistreret sø i strandengsområde. Mulig ynglelokalitet for strandtudse.
3-1e	nord	2110	sø	x	Nyregistreret sø. Helt tilgroet med pil og overfladen dækket af Liden andemad. Uegnet som ynglelokalitet for padde. Der er tidligere registreret Løvfro i umiddelbar nærhed af vandhullet.
3-0c	øst	2101	Sø	x	Nyregistreret kunstigt anlagt sø i strandengsområde. Muligt levested for padde herunder strandtudse.
3-1d	nord				
3-0c	øst	2102	Sø	x	Nyregistreret sø i strandengsområde. Står i forbindelse med saltvand via afløb. Saltvandspåvirket med forekomst af mysider. Muligt levested for padde herunder strandtudse.
3-1d	nord				
1-1	øst	2105	Skov	-	Skov med ask, eg, alm. Røn.
3-0a	På areal				
3-1b	syd	2106	Krat	-	Krat med hvidtjørn, hylde og røn.
1-1	øst	2107	Skov	-	Skov med ask, eg, alm. Røn og brombær.

3-1b	syd	2108	Græsområde	-	Afgræsses af køer
3-1e	syd	2109	Græsområde	-	Afgræsses af køer
4-0b	syd	2124	Fersk eng	x	Nyregistreret eng der sammen med strandengen lige syd for udgør et stort sammenhængende naturområde. Mange positivarer for fersk eng herunder bl.a. Almindelig brunelle, Smalbladet kæruld, kærtrehage og Djævelsbid. Der blev observeret mange padder ved besigtigelsen. Der er tidligere registreret Spidssnudet Frø og Løvfro på arealet.
4-0b	syd	2125	Strandeng	x	Strandeng der sammen med den ferske eng lige nord for udgør et stort sammenhængende naturområde. Ret god tilstand med forekomst af bl.a. Strandasters, Strandgåsefod, Strand-trehage og Strand-vejbred. Sandsynligt levested for strandtudse der tidligere er blevet registreret i nærområdet.
4-0a	syd	2126	Sø	x	Vandhul med meget god tilstand. Bl.a. forekomst af positivarerne Smalbladet Kæruld, Kær-ranunkel, Vejbred-Skeblad, Almindelig Sumpstrå, Vandnavle og kransnålalgeslægten. Mange padder af ubestemt art tilstedet ved besigtigelsen. Der er tidligere registreret løvfro.
2-0b	syd	2128	Strandeng	x	Flot strandengsområde med næsten upåvirkede hydrologiske forhold. Mange positivarer i form af Harril, Tæt blomstret Hindebæger, Almindelig Kællingetand, Stilmælde, Almindelig star, Sandstar, Strandarve, Strandgåsefod, Fåresvingel, Strandrehage og Strandvejbred. Sandsynligt levested for strandtudse der tidligere er registreret i området. Der er tidligere registreret løvfro på arealet.
2-0b	vest	2129	Sø	x	Sø i moseområde. Ret tilgroet i tagrør. Muligt ynglested for padder.
2-0b	vest	2130	Mose	x	Nyregistreret moseområde. Forekomst af positivarerne Kærduert, Kærtidsel, Kærnerre og Vandnavle. Fungerer som levested/fourageringsområde for områdets padder.
5-0b	syd	2131	Overdrev	x	Nyregistreret overdrev. Vegetationen er domineret af græsser men forekomst af positivarerne Almindelig kamgræs, Liden Klokke, Almindelig Knopurt, Stor Knopurt, Gul Snorre og Sandstar. Muligt levested for Markfirben.
2-0b	vest				
5-0a	nord	2132	Græsområde	-	Næppe levested for beskyttede arter.
5-0a	nord	2133	Græsområde	-	Næppe levested for beskyttede arter.
1-1	nord	2135	Skov	-	Blandingsskov med Stilkeg, rødgran m.fl.
1-0a	vest				
1-0a	nord	2136	Sø	x	Nyregistreret vandhul i moseområde. Meget tilgroet i Tagrør og Stor Nælde m.fl. Mange trådalger men dog temmelig lysåbent. Mulig ynglelokalitet og sandsynligt levested for padder.
3-0c	vest				
1-0a	nord	2141	Mose	x	Moseområde med Rødel, Engkabbeleje, Dyndpadderok. Mange padder i forbindelse med en lille grøft der afvander mosen. En lille del består af gammel stævningskov af Rødel.
3-0c	syd				

Der er registreret § 3 natur 13 steder i eller ved udbringningsarealerne som vist tabel 19. Derudover har Naturafdelingen besigtiget 8 naturområder der ikke er vurderet til at skulle beskyttes efter § 3.

Miljømyndighedens vurdering

Søen(2100) øst for mark 3-0c består af en nyregistreret § 3 sø i strandengsområde. Det er en mulig ynglelokalitet for strandtudse. Terrænet mellem marken og naturområdet skråner med mindre end 6° mod naturområdet. Vegetation udgør en bred naturlig bræmme på minimum 15 meter til søen. Det vurderes derfor, at søen er tilstrækkeligt beskyttet mod overfladeafstrømning fra marken.

Søen(2110) nord for mark 3-1e består af en nyregistreret § 3 sø. Søen er helt tilgroet med pil og overfladen dækket af Liden andemad. Søen vurderes at være uegnet som ynglelokalitet for padder. Der er tidligere registreret Løvfro i umiddelbar nærhed af vandhullet. Der er en vej mellem marken og vandhullet. Det vurderes derfor at der ikke er risiko for påvirkning af søen fra marken.

Søen(2101) øst for mark 3-0c og nord for mark 3-1d, er en nyregistreret kunstigt anlagt sø i strandengsområde. Søen er et muligt levested for padder herunder strandtudse. Vegetation udgør en bred naturlig bræmme på minimum 15 meter til søen. Terrænet skrån timer med mindre end 6° fra marken mod naturområdet. Det vurderes derfor at søen er tilstrækkeligt beskyttet mod overfladeafstrømning fra markerne.

Søen(2102) øst for mark 3-c og nord for 3-1 d, er en nyregistreret sø i strandengsområde. Søen er et muligt levested for padder herunder strandtudse. Terrænet fra markerne mod strandengsområdet skrån timer med under 6°. Endvidere udgør strandengen en beskyttelsesbræmme på minimum 15 meter. Det vurderes derfor, at der ikke er risiko for påvirkning af fra marken til søen.

Engen(2124) syd for mark 4-ob, er en nyregistreret eng, der sammen med strandengen lige syd for udgør et stort sammenhængende naturområde. Da terrænet mod engen skrån timer med mindre end 6°, vurderes det at der ikke er risiko for overfladisk afstrømning fra markerne.

Strandengen(2125) syd for mark 4-ob udgør sammen med den ferske eng lige nord for, et stort sammenhængende naturområde. Terrænet skrån timer med mindre end 6° fra marken mod engen. Det vurderes derfor, at engen er tilstrækkeligt beskyttet mod påvirkning fra marken.

Vandhullet(2126) syd for mark 4-0a er i en meget god tilstand. Der er stillet vilkår til 5 meter bræmmer til beskyttelse af bilag VI arter, se næste afsnit.

Strandengen(2128) syd for mark 2-ob, består af et flot strandengsområde med næsten upåvirkede hydrologiske forhold. Strandengen er sandsynligvis levested for strandtudse der tidligere er registreret i området. Der er tidligere registreret Løvfrø på arealet. Terrænet fra marken mod området skrån timer med mindre end 6°. Det vurderes, at der ikke er risiko for overfladisk afstrømning fra marken.

Søen(2129) vest for mark 2-ob ligger i et i moseområde. Søen er ret tilgroet i tagrør. Søen kan være muligt ynglested for padder. Terrænet skrån timer nogle steder 6-12 ° mod søen. Der er en naturlig bræmme af vegetation på ca. 10 meter mellem marken og søen. Det vurderes at bræmmen yder tilstrækkelig beskyttelse mod overfladisk afstrømning fra marken.

Moseområdet(2130) vest for mark 2-ob, er et nyregistreret moseområde og ligeledes et nyregistreret overdrev(2131). Moseområdet fungerer som levested/fourageringsområde for områdets padder. Terrænet skrån timer nogle steder 6-12 ° mod området. Da det kun er enkelte steder terrænet skrån timer og, at der hvor terrænet skrån timer, er der træbevoksning, vurderes det, at der ikke er risiko for erosion og overfladisk afstrømning fra marken.

Søen(2136) i moseområdet (Søen Øst for mark 3-c og nord for 3-1 d, er en nyregistreret sø i strandengsområde. Står i forbindelse med saltvand via afløb. Saltvandspåvirket med forekomst af mysider. Søen er et muligt levested for padder herunder strandtudse.

2141)nord for mark 1-0a og vest for mark 3-0c er en mulig ynglelokalitet og sandsynligt levested for padder. Der er stillet vilkår til 5 meter bræmme til beskyttelse af bilag VI arter, se næste afsnit.

7.8 Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer (der stammer fra 1990) fremgår at følgende arter er registreret i nærområdet til Nedervej 29-31:

Vandflagermus	<i>(Myotis daubentonii)</i>
Brunflagermus	<i>(Nyctalus noctula)</i>
Sydflagermus	<i>(Eptesicus serotinus)</i>
Troldflagermus	<i>(Pipistrellus nathusii)</i>
Pipistrellflagermus	<i>(Pipistrellus pipistrellus)</i>
Dværgflagermus	<i>(Pipistrellus pygmaeus)</i>
Markfirben	<i>(Lacerta agilis)</i>
Stor Vandsalamander	<i>(Triturus cristatus)</i>
Løgfrø	<i>(Pelobates fuscus)</i>
Løvfrø	<i>(Hyla arborea)</i>
Spidssnudet Frø	<i>(Rana arvalis)</i>
Strandtudse	<i>(Bufo calamita)</i>

Ved Naturafdelingens besigtigelse af arealerne, blev der ikke med sikkerhed registreret bilag IV arter, men observeret mange padder i form af haletudser og unge stadier der dog ikke blev artsbestemt. Naturafdelingens registrering er ikke udtømmende for arealernes reelle indhold af bilag IV arter, idet besigtigelsen har været fokuseret på identificering af potentielle levesteder og ikke arter.

Naturafdelingens registrering viser, at der er naturarealer og biotoper, som er og potentielt kan være levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted for bilag IV arter, i forbindelse med udbringningsarealerne til ejendommen.

I forbindelse med Naturafdelingens besigtigelse af naturarealer er der registreret en række potentielle levesteder for padder og krybdyr. Der blev observeret padder nær følgende marker: 4-0a, 4-0b, 1-0a og 3-0c, se bilag 3 og 11. Alle arter af padder er fredet i Danmark.

Levesteder og ynglelokaliteter

Overdrev ved mark 5-0b og 2-0b

Besigtigelsespunkt 2131 er et nyregistreret overdrev. Vegetationen er domineret af græsser men forekomst af positivarterne Almindelig kamgræs, Liden Klokke, Almindelig Knopurt, Stor Knopurt, Gul Snerre og Sandstar. Lokaliteten er et muligt levested for Markfirben.

Sø nord for mark 3-1d

Nyregistreret sø i strandengsområde. Står i forbindelse med saltvand via afløb. Søen er saltvandspåvirket med forekomst af mysider. Søen er et muligt levested for padde herunder strandtudse.

Sø syd for mark 4-0a

Vandhul med meget god tilstand. Der var forekomst af positivarterne Smalbladet Kæruld, Kærranunkel, Vejbred-Skeblad, Almindelig Sumpstrå, Vandnavle og kransnålalgeslægten. Mange padde af ubestemt art blev observeret ved Naturafdelingens besigtigelse. Der er tidligere registreret løvfrø i søen.

Sø mellem mark 1-0a og 3-0c

Nyregistreret vandhul i et moseområde. Søen er meget tilgroet i Tagrør og Stor Nælde m.fl. Der blev observeret mange trådalger men søen er alligevel lysåben. Søen er en mulig ynglelokalitet og sandsynligt levested for padde.

Miljømyndighedens vurdering

Det nyregistrerede overdrev ved mark 5-0b og 2-0b er muligt levested for Markfirben. Terrænet på markerne hælder enkelte steder mellem 6-12° mod naturområdet. Da der er et bevokset bælte på ca. 5 meter mellem markerne og overdrevet, vurderes det, at der ikke er risiko for erosion eller overfladisk afstrømning fra markerne til overdrevet. Det vurderes derfor, at der ikke vil være påvirkning af markfirbenets levevilkår, fra markdriften.

Søen syd for mark 4-0a er på baggrund af Naturafdelingens observationer vurderet til at være leve, yngle og opholdsted for flere paddearter. Terrænet på mark 4-0a skrånede mod søen med over 12°. For at forhindre erosion og overfladisk afstrømning fra mark 4-0a, stilles der vilkår om en 5 meter dyrknings-, sprøjte- og gødningsfri bræmme mellem søen og mark 4-0a. Se bilag 12.

Søen mellem mark 1-0a og 3-0c er et potentielt levested for strandtudse. Søen er saltvandspåvirket og ligger i et strandengsområde. Mark 1-0a skrånede i hjørnet nordvest, med over 12° mod søen. På baggrund af Naturafdelingens observationer, vurderes søen til at være leve, yngle og opholdsted for flere paddearter. For at forhindre erosion og overfladisk afstrømning fra mark 1-0a, stilles der vilkår om en 5 meter dyrknings-, sprøjte og gødningsfri bræmme mellem søen og mark 1-0a. Se bilag 13.

7.9 Natura 2000

I de følgende afsnit vil konsekvenserne af godkendelsen for terrestriske og marine Natura 2000 områder blive vurderet. De Natura 2000 områder der ligger nærmest arealerne fremgår af bilag 5.

Terrestriske Natura 2000 områder

I Sønderborg Kommune er der 3 terrestriske Natura 2000 områder. Områderne er udpeget for at bevare særligt beskyttelseskrævende arter og naturtyper

De nærmeste terrestriske Natura 2000 områder til det ansøgte projekt på Nedervej 29-31 er Habitatområde H83 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov som ligger ca. 9.500 m mod sydvest og Habitatområde H 200 Augustenborg Skov som ligger ca. 14.000 m mod sydøst.

Udpegningsgrundlaget for H83 er:

Stor Vandsalamander *Triturus cristatus cristatus*

Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger, Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks, Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse, Hængesæk og andre kærsmfund dannet flydende i vand, Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand, Rigkær, Bøgeskove på morbund med kristtorn, Bøgeskove på muldbund, Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund, Skovbevoksede tørvemoser, Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

Marine Natura 2000 områder

Udbringningsarealerne er ikke beliggende i opland til marine Natura-2000 områder,

Miljømyndighedens vurdering Terrestriske Natura 2000 områder

Med henvisning til de store afstande og Da ingen af udbringningsarealerne afvander til Rinkenæs skov eller øvrige terrestriske Natura 2000 områder, vurderes, det at arealanvendelsen ikke har negativ indflydelse på disse områder. Det vurderes ligeledes, at afstanden fra marken til de terrestriske Natura 2000 områder er så stor, at der ikke vil være nogen påviselig ammoniakpåvirkning fra udbringningsarealerne.

Marine Natura 2000 områder

Antallet af DE fra den ansøgte produktion udgør 0 % af det samlede antal dyreenheder i oplandene til natura 2000 områderne. Det vurderes på baggrund heraf, at nitratudvaskningen fra den ansøgte husdyrproduktion ikke påvirker Natura 2000 områder. I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i sig selv ikke medfører en skadevirkning på habitatområderne.

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i kumulation med andre planer og projekter ikke medfører en skadevirkning på overfladevande.

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at udspreddingen af husdyrgødning fra Nedervej 29-31 ikke i sig selv eller i forbindelse med andre projekter vil påvirke habitatområderne.

7.10 Beskyttede sten- og jorddiger

De beskyttede sten- og jorddiger fremgår af bilag 3.

Der er beskyttede sten- og jorddiger langs markerne 2-0 a og 5-0 a, 5-0-b, 2-05, 1-1 og 4-0a og 4-0b, østsiden af 3-1 d, på sydsiden af mark 3-0 a, 3-1 b og 3-1 e og på nord og vest siden af mark 6-0 f. De beskyttede sten- og jorddiger er omfattet af bestemmelserne i Museumsloven § 29 a. Det betyder, at de ikke må beskadiges eller sløjfes uden dispensation fra Sønderborg Kommune.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at de beskyttede sten- og jorddiger, der findes på ejendommen, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning.

7.11 Kultur- og fortidsminder

De registrerede fortidsminder kan ses på bilag 3.

På følgende marker er der registeret overpløjede rundhøje: 2-0 a og 6-0c

Mark 6-0b og 6-0a grænser op til Kulturarvsarealet Gabet, som er af regional betydning. Kulturarvsarealet ligger ved Stegshoved og dækker over en mulig forsvarsvold eller dæmning samt rester af en vej- og broanlæg fra middelalder eller efterreformatorsk tid. Voldanlægget er bevaret i 600-700 meters længde, bygget af græstørv og kantet af kampesten indadtil og pælerækker udadtil. Konstruktionen forsætter ud i vandet.

Fortidsminder, der er omfattet af bestemmelserne i Museumslovens § 29 e må ikke ændres. Dette vil sige, at alle foranstaltninger, der indebærer en påvirkning af fortidsmindernes indhold og overflade ikke er tilladt. Endvidere må der, inden for en afstand af 2 meter fra fortidsmindets bund, ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes jf. § 29 f i museumsloven. Ved fortidsminder, som har en beskyttelseslinje på 100 meter, må der ikke ændres i tilstanden af arealet inden for 100 meter fra fortidsmindet. Det betyder bl.a. at der ikke må hegnes, beplantes, nedgraves ledninger m.v. Beplantning og hegning som en del af landbrugsdriften er dog undtaget fra bestemmelsen indtil 2 meter fra fortidsmindet.

Miljømyndighedens vurdering

De nævnte fortidsminder er ikke fredede og det er mange år siden at de er beskadiget eller overpløjet. Markdriften på arealerne er derfor uden betydning for disse fortidsminder. Sønderborg kommune vurderer at, idet markdriften ikke ændres på mark 6-0b og 6-0a, vil Kulturarvsarealet Gabet, ikke påvirkes så længe bestemmelserne i Museumslovens § 29 e overholdes.

Sønderborg Kommune vurderer, at fortidsminder på og i nærheden af ejendommen, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning og der stilles ikke yderligere vilkår.

8 Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Et af hovedformålene med Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik i husdyrbrug. Princippet om brugen af bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen.

Ansøgers redegørelse for anvendelse af BAT:

Ifølge BREF beskrives BAT for følgende områder:

1. Management (ledelses- og kontrolfunktioner) (behandles herunder)
2. Staldindretning
3. Foder
4. Forbrug af vand og energi
5. Opbevaring husdyrgødning
6. Udbringning af husdyrgødning

BAT-niveauet for slagtesvin er beregnet ud fra Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier.

Den ansøgte produktion må ifølge Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier bidrage med 1290,25 kg N/ år. Se bilag 15.

BAT-redegørelsen og kommunens vurdering for staldindretning, foder, forbrug af vand og energi, opbevaring/behandling og udbringning af husdyrgødning er behandlet under de relevante afsnit i godkendelsen. Herunder er BAT på management behandlet samt en opsummering af BAT-redegørelsen på de enkelte punkter.

Management

Der er en fast ugeplan med regelmæssige managementopgaver i produktionen inklusiv kontrol og tilsyn med produktionsapparatet. Den regelmæssige ugeplan gør at produktionen holdes effektiv, og særlige rutiner og gennemgang af anlæg nedsætter risikoen for forurening.

Der laves e-kontrol, hvilket er et redskab der kan bruges i forbindelse med at man optimere produktionen miljømæssigt og produktionsøkonomisk.

Man holder sig løbende ajour med den nyeste viden inden for slagtesvineproduktion for at optimere produktionen og mindske forureningen.

Der er sundhedsrådgivningsaftale med dyrlæge.

I markdriften anvendes reduceret jordbehandling.

BAT inden for management/godt landmandskab er i BREF (referencedokument for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion) defineret på en række områder. På bedriften er der taget følgende forholdsregler:

Den daglige drift af ejendommen drives efter princippet ”Et godt landmandskab”, og ansvarlig driftsledelse. Det tilstræbes således at anlægget giver mindst mulig miljøbelastning og færrest gener for omgivelserne.

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning. Der føres ikke løbende journal over vand- og energiforbrug samt spild, men vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Markdriften søges tilrettelagt således, at udvaskningen af næringsstoffer minimeres og overfladisk afstrømning undgås. Der tages videst muligt hensyn til naboer ved udspredning af gylle.

Der er anvendes rådgivning fra en række fagkonsulenter, hvem med driften af ejendommen drøftes.

Fodersammensætningen og foderstrategi evalueres og tilpasses løbende nyeste viden.

Der er fast dyrlægeaftale/sundhedsrådgivning.

Der er udarbejdet beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet.

Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov.

Da der ikke er nogen ansatte, er der ikke udarbejdet uddannelses og træningsprogrammer for ansatte.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at ansøger bruger BAT indenfor management.

Staldindretning

En ændring af produktionen fra 4.100 slagtesvin (32-102 kg) til 4.200 slagtesvin (32-102 kg), sker i eksisterende stald hvor staldgulvet ændres fra dybstrøelse til delvist spaltegulv (25-49 % fast gulv), hvorved ammoniakemissionen i forhold til nudriften reduceres med 1719 kg N/år. Det samlede projekt lever op til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier.

Foder

Der anvendes optimerede blandinger og gennemsnitligt max 141,5 g råprotein/FE, således at foderforbruget og dermed ammoniakemissionen, reduceres mest muligt. Der tilsættes ligeledes 0,4 % benzoesyre til foderet.

Forbrug af vand og energi

Energi

Stalden på Nedervej 31 er ikke isoleret og der anvendes naturlig ventilation.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT på energiforbrug.

Vand

Vandbesparelse opnås ved at der er drikkekopper til dyrene dette minimerer spild. Desuden vaskes stalden med højtryksrensere efter iblødsætning.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (drikkekopper, vask med højtryksrensere og brug af iblødsætningsanlæg).

Vandforbruget måles jævnlige (1. gang årligt).

Opbevaring husdyrgødning

Gyllebeholdere: Der anvendes teltdug som overdækning.

Da der er tale om:

- en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- lageret tømmes hvert år og inspiceres visuelt (tømmes helt 1 gang om året)
- beholderens bund og vægge er tætte
- der skal være dobbelte ventiler ved alle ventiludgange fra lageret
- gyllen kun omrøres umiddelbart før tømning

Udbringning af husdyrgødning

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding og planternes udbytte.

Gyllen køres ud med 25 m³ gyllevogn med slæbeslanger. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der er ingen stærkt hældende arealer og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløbene.

Gylleudbringning sker så vidt muligt kun på hverdage og aldrig op til store fester (for så vidt, at der er kendskab hertil).

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 15-20 % mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik og placering i sædskiftet, således fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at teknologierne for dette svinebrug svarer til det teknologiniveau, der er beskrevet i "EU-kommissionens reference-dokument om BAT for intensivt hold af svin og fjerkræ".

Sønderborg Kommune er enig med ansøger i vurderingen ift. fravalg af BAT i den eksisterende stald.

Endvidere er der stillet vilkår om egenkontrol og til at beredskabsplanen skal opdateres minimum hvert 2. år.

Ifølge Miljøstyrelsens standardvilkår, må en produktion som den ansøgte, have en emission på maksimalt 1290,25 kg N/år.

For at opfylde ammoniakreduktionskravet på 1290,25, anvender ansøger type 2 foderkorrektion på maksimalt 9218,43 kg N pr år fra samtlige producerede svin samt overdækning f gyllebeholder. Med disse tiltag, har anlægget en emission på i alt 1277 kg N/år.

Sønderborg Kommune vurderer samlet set, med baggrund i de enkelte redegørelser for BAT, at det ansøgte lever op til niveauet for BAT, for en ejendom med den pågældende husdyrproduktion og størrelse, med de vilkår som i øvrigt er stillet i miljøgodkendelsen i relation til BAT.

Det vurderes, at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille vilkår om yderligere indførelse af bedst tilgængelig teknologi.

Det skal bemærkes, at BAT-vurderingen er foretaget som en selvstændig vurdering uden hensyn til om beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er overholdt.

9 Alternative løsninger? og 0-alternativet

Alternative løsninger

Da der ikke bygges ny stald, men anvendes en eksisterende bygning der ikke er ret gammel, og samtidigt kan anvendes til formålet, så har ansøger ikke fundet det nødvendigt at se på alternative løsninger.

o-alternativ

o-alternativ og ophør af driften. Hvis bedriften skal fortsætte uændret vil der ikke være de samme muligheder for forbedringer i forbindelse med miljø, dyrevelfærd og arbejdsforhold.

Her vil en del af dyrene fortsat blive opstaldet i staldsystemer med dybstrøelse, som giver større ammoniakfordampning.

10 Husdyrbrugets ophør

I forbindelse med et eventuelt ophør af husdyrproduktionen vil stalde, gyllekanaler og kornsiloer blive tømt og rengjort. Desuden vil ejendommen bygninger blive vedligeholdt eller evt. vil driftsbygningerne blive fjernet, således at ejendommen ikke forfalder. Endvidere skal gyllebeholderen fjernes, når den ikke længere anvendes til jordbrugsmæssige formål, medmindre andet aftales med kommunen.

Ved eventuelt ophør af driften vil alle forurenende dele i produktionsanlægget blive fjernet. Herunder tømme kanaler og beholdere. Alle forurenende dele på anlægget fjernes. Rester af foder og øvrige stoffer afhændes evt. til destruktion. Vand og el til staldanlæggene vil blive afbrudt, så der ikke kan opstå uheld og spild denne vej. Alt øvrigt affald fjernes.

Med mindre staldanlæggene fjernes, opretholdes skadedyrsbekæmpelsen.

Miljømyndighedens vurdering

På baggrund af den miljøtekniske redegørelse har kommunen vurderet at de foranstaltninger, der iværksættes ved ophør af bedriften, er tilstrækkelige i forhold til at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende stand herunder hensyn til varetagelse af landskabelige hensyn.

11 Egenkontrol og dokumentation

I løbet af dagen holdes anlægget under opsyn og det tjekkes, om anlæggene kører som de skal.

Herudover er der en række andre faste procedurer:

- Der vaskes stalde efter hvert hold slagtesvin.
- Ved overpumpning fra forbeholder til gyllebeholder tjekkes først, om der er plads.
- Evt. spild ved fodersiloer samles op og bortskaffes

Der laves E-kontrol, hvilket fortsætter efter ændringen og udvidelsen.

Der er aftale om dyrlægebesøg ca. hver måned, hvor der er sundhedsrådgivning, og man iværksætter tiltag, hvis der er behov for dette.

Der er en ugeplan over, hvad der skal laves i svineproduktionen. Planen indeholder beskrivelse af, hvad der skal gøres produktionsmæssig, og hvad der skal kontrolleres og gøres for at minimere forureningen.

Den nye gyllebeholder vil desuden blive tilmeldt 10 års beholder kontrol når den tid kommer.

Miljømyndighedens vurdering

Miljømyndigheden vurderer, at for at mindske risici for uheld samt gøre det muligt at dokumentere produktionens omfang, stilles der vilkår om at følgende skal registreres i driftsjournal, som skal opbevares på bedriften (Nedervej 31):

- Hvornår der er foretaget fluebekæmpelse og med hvad.
- Hvornår der har været udført autoriseret kontrol af rørsamlinger og rørføringer til gylletransport, samt de fejl og mangler, der måtte være konstateret og udbedret.
- Hvornår og med hvad, der er foretaget rengøring/desinfektion af stalden.
- Hvornår der er foretaget aflæsning af el-forbrug / vandforbrug samt aflæsningsværdier og hvad evt. der er foretaget for at reducere forbruget.
- Virksomheden skal registrere antallet og kg af indsatte smågrise samt antal og kg af levende slagtesvin, der leveres til slagteri.

Kommunen vurderer om management og dokumentation er dækkende, herunder i forhold til de særlige vilkår, som er stillet i miljøgodkendelsen.

12 Offentliggørelse, klagevejledning og underretning

Offentliggørelse

Udkast til miljøgodkendelse blev den 23.09.2011 udsendt til høring hos naboer, og skønnede parter i sagen. Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 3 uger frem til og med den 17. oktober 2011 kl. 15.00.

Der indkom ingen bemærkninger der gav anledning til justeringer.

Klagevejledning

Denne godkendelse er meddelt i overensstemmelse med kapitel 3 § 12 stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, (Miljøministeriets lovebekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 med efterfølgende ændringer).

Godkendelsen kan indenfor en frist på 4 uger – fra den er offentliggjort i Sønderborg Ugeavis og på www.sonderborgkommune.dk - påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af:

- Kenn Paulsen, Nedervej 31, 6430 Nordborg
- Enhver, der har en individuel og væsentlig interesse i sagens udfald
- Miljøministeren
- Sundhedsstyrelsen
- Klageberettigede interesseorganisationer

Godkendelsen kan påklages i overensstemmelse med reglerne i kapitel 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Den endelige godkendelse er ud over ansøger og konsulent Konsulent Rikke Kyhn, sendt til:

- Danmarks Naturfredningsforening dn@dn.dk
- Naturstyrelsen nst@nst.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund jkt@sportsfiskerforbundet.dk
- Det økologiske råd husdyr@ecocouncil.dk
- Dansk Ornitologisk Forening natur@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Lokalforening Sønderjylland soenderborg@dof.dk
- Miljøstyrelsen Ribe rib@nst.dk
- Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Syddanmark. syd@sst.dk
- Miljøministeren/ Miljøstyrelsen Mst@mst.dk

En eventuel klage skal være skriftlig. Klagen mærket "Landbrugsafdelingen" skal sendes til landbrug@sonderborg.dk eller til Sønderborg Kommune, Rådhusvej 10, 6400 Sønderborg. Kommunen videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med det materiale, der ligger til grund for sagens bedømmelse. Klagen skal være modtaget af Sønderborg Kommune inden klagefristens udløb onsdag den 29. juni 2011 kl. 15. Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i Lov om godkendelse m.v. af husdyrbrug, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger. Godkendelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug § 84 - 87.

Klager skal indbetale et gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet for at behandle sagen. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

13 Konklusion

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen til Nodervej 29-31, 6430 Nordborg, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 11, i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 42.

14 Generelt

Hvis afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen. Hvis godkendelsens udnyttes inden klagefristens udløb – og inden en eventuel klage er afgjort af klagemyndigheden – sker udnyttelsen på virksomhedens ansvar.

Godkendelsen omfatter udelukkende forholdet til miljølovgivningen. Andre godkendelser/tilladelser i forhold til anden lovgivning (fx byggeloven, planloven, m.v.) skal søges separat.

Hvis virksomheden udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt på en måde, der medfører forøget forurening eller andre virkninger på miljøet, skal dette godkendes af Sønderborg Kommune, før udvidelsen eller ændringen sker (jf. § 11 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug).

Susanne Bigum Mortensen

Landbrugsafdelingen

Natur og Miljø

Sønderborg Kommune

15 VILKÅR

GENERELT

1. Vilkårene i denne godkendelse skal, hvis andet ikke er anført, være opfyldt fra den dato, hvor godkendelsen tages i brug.
2. Husdyrbruget skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for denne miljøgodkendelse, herunder ansøgningsmaterialet, supplerende oplysninger, den miljøtekniske beskrivelse og vurdering, medmindre vilkårene i denne godkendelse og senere afgørelser foreskriver andet.
3. Virksomhedens miljøgodkendelse skal jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hver 10. år tages op til revurdering. Den første regelmæssige revurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2019.
4. Miljøgodkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er påbegyndt inden 2 år fra denne afgørelses meddelelse.
5. Et eksemplar af miljøgodkendelsen skal til enhver tid være tilgængelig på virksomheden. Eventuelt driftspersonale skal være orienteret om godkendelsens indhold.

HUSDYRHOLDDET, STALDANLÆG OG DRIFT

Husdyrholdet og staldanlæg

6. Husdyrholdet skal være sammensat og staldindretningen udført som beskrevet nedenfor:

	Staldtype	Antal stipladser	Vægtgrænser	Antal årsdyr	DE
Slagtesvin	Delvist spaltegulv, 1/3 drænet gulv	1030	32-102 kg	4000	107,8
Slagtesvin	Dybstrøelse	60	32-102 kg	200	
Dyreenheder i alt					107,8

7. Den samlede produktion må ikke overstige 107,8 DE på årsplan. Indenfor produktionen af slagtesvin, tillades afvigelser i vægtgrænserne på årsplan, så længe det maksimale antal DE ikke overstiges.

- Ændringer i dyreholdet ud over variationerne nævnt i ovennævnte vilkår skal anmeldes til og godkendes af Sønderborg Kommune.

Ved fortolkning af det tilladte dyrehold skal anvendes den omregningsfaktor, der er gældende på tidspunktet for godkendelsens meddelelse.

- Der skal føres en driftsjournal over dyreholdet. Driftsjournalen skal indeholde oplysninger og dokumentation for antal og vægt af indsatte grise, antal dyr bortskaffet til destruktionsanstalt, antal og vægt af dyr sendt til slagtning samt eventuelt solgte levende dyr. Dokumentation kan være i form af E-kontrol eller kvitteringer fra indkøb, destruktionsanstalt, slagteri m.v. Driftsjournalen skal fremvises til miljømyndigheden på forlangende, og dokumentationen skal gemmes i minimum 5 år.
- Der skal på ejendommen være mulighed for at tilsynsmyndigheden kan føre tilsyn med dyreholdets størrelse ved optælling af dyr i staldene.
- Stalden på Nedervej 31 skal indrettes med delvist spaltegulv og 25-49 % fast gulv.

Bygninger og Gyllebeholder

- Ændringerne af porte til faste vægge, skal udføres i samme farve som den eksisterende væg.
- Der skal etableres fast overdækning af gyllebeholder i form af teltdug.

Ventilation

- Der stilles også vilkår om at ventilationsklapperne i siden af stalden rengøres og efterses minimum en gang årligt. Datoer for rengøring og service skal noteres i driftsjournalen, som skal opbevares i 5 år og forevise miljømyndigheden på forlangende.

Fodring

- Der skal føres driftsjournal over mængden af forbrugt husdyrfoder og opstået spild.
- Foderkorrektionen for slagtesvinene, kg N ab dyr må maksimalt være: $\text{Antal producerede slagtesvin} \times (((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{gram råprotein pr. FEsv}/6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) = 9218,43 \text{ kg N}$
- Der skal føres en logbog eller en produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:
 - antal producerede dyr
 - gennemsnitlige vægtintervaller (indgangs- og afgangsvægt/slagtevægt)
 - foderforbrug pr. kg tilvækst
 - det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FEsv i foderblandingerne.

N ab dyr skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes af konsulent i forbindelse med gødningsregnskabet, for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder i perioden 15. september år (for eksempel 2011) til 15. februar i år (for eksempel 2013).

18. Der skal maksimalt fodres med 4,3 g fosfor/FE.
19. Blanderecepter eller indlægssedler fra indkøb af foder, skal gemmes mindst 5 år og forevises miljømyndigheden på forlangende.
20. Foderet skal indeholde tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med brug af for eksempel højtfordøjeligt uorganiske foderfosfater og/eller fytase. Tilsætningen skal kunne dokumenteres for miljømyndigheden på forlangende. Dokumentation skal gemmes mindst 5 år og forevises miljømyndigheden på forlangende.
21. Foderet skal tilsættes 0,4 % benzoesyre pr FE.

Råvarer og hjælpestoffer

22. Virksomhedens el-forbrug skal kunne dokumenteres for tilsynsmyndigheden, f.eks. ved kvittering fra elselskabet. Dokumentation skal opbevares i 5 år og fremvises tilsynsmyndigheden på forlangende.
23. Vandforbruget registreres i en driftsjournal årligt. Journalen skal opbevares i 5 år og forevises miljømyndigheden på forlangende.
24. Ved udskiftning lysstofrør samt elpærer skal der anvendes energibesparende lyskilder.
25. Lækager i drikkevandsanlæg skal straks repareres.

Spildevand herunder regnvand

26. Vask af maskiner og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødningsrester, samt grisetransportvogne og marksprøjte skal foregå på fast plads.
27. Alternativt kan vask og rengøring af sprøjteudstyr indvendigt foregå på marken med medbragt rent vand f.eks. hvis sprøjten har rentvandstank. Rengøring i marken skal ske ved en jævn fordeling af vaskevandet over et større areal, hvorfra der kan ske optagelse af næringsstoffer til afgrøder
28. Påfyldning af gylle skal foregå på fast plads med mulighed for opsamling.

Affald

29. Bortskaffelse af ikke-genanvendeligt erhvervsaffald skal følge Sønderborg Kommunes "Regulativ for erhvervsaffald".
30. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning m.v.

Driftsforstyrrelser eller uheld

31. Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften. Det vil sige udformet på et sprog alle kan forstå. Beredskabsplanen skal ajourføres min hvert andet år.
32. Ved håndtering af brændstof, smøremidler og kemikalier m.v. må der ikke opstå spild med deraf følgende risiko for forurening af jord og grundvand
33. Virksomheden skal indrettes og drives så spild og andet ukontrolleret udslip af gylle og andre forurenende stoffer forhindres eller forebygges, og sådan at skadernes omfang begrænses, hvis der alligevel sker uheld.
34. Uheld, herunder svigt af de forureningsbegrænsende foranstaltninger, der medfører forurening af omgivelserne, skal straks udbedres og anmeldes til tilsynsmyndigheden/-beredskabet.
35. Uheld skal noteres, og der skal udarbejdes procedure med henblik på at forebygge situationen fremover.
36. Påfyldning af sprøjte med kemikalier skal ske på vaskepladsen som beskrevet.
37. Der stilles vilkår om at der monteres et skab rundt om kontakten til pumpen der pumper gylle fra forbeholder til gyllebeholder. Skabet skal være aflåst når pumpen ikke benyttes.

GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNTERING

Husdyrgødning

38. Der skal til stadighed forefindes gyldige skriftlige gylle- og forpagtningsaftaler.
39. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og skal foregå på en måde, der medfører mindst mulig gene for omgivelserne.
40. Hvis en gyllebeholder tages ud af drift, skal den rengøres. Såfremt gyllebeholderen afmeldes beholderkontrol, skal den gøres uanvendelig, inden førstkomende 1. januar.
41. Transport med gylle skal altid tilrettelægges således, at der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.
42. Ved transport af flydende husdyrgødning på offentlig vej skal gyllevognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted.
43. Efter udbringning af gylle på markerne, skal det sikres, at slæbeslanger m.v. er tømt, så der ikke spildes gylle på vejen. Skulle der alligevel ske spild, skal dette straks opsamles.
44. Der må aldrig udbringes flydende husdyrgødning på frossen jord.
45. Dybstrøelse i markstak må ikke placeres på samme lokalitet, før efter 5 år. Placering samt årstal skal fremgå af driftsjournal.

46. Der må ikke udbringes anden organisk gødning på arealerne som f.eks. slam.

FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

Fluer og skadedyr

47. Der skal foretages en effektiv bekæmpelse og forebyggende foranstaltninger mod skadedyrsangreb. Fluebekæmpelse skal ske i overensstemmelse med retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium.
48. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Transport

49. Såfremt det anslåede årlige antal transporter i forbindelse med projektet, der fremgår af afsnit 6.4, overstiges med mere end 10 %, skal kommunen kontaktes og vurdere, om det medfører væsentlige gener for de omkringboende.

Støj fra anlægget og maskiner

50. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer: Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i parenteserne angiver referencetiden inden for den pågældende periode.

Mandag-fredag kl. 07-18 (8 timer) Lørdag kl. 07-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag kl. 07-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-07 (1/2 time)	Alle dage kl. 22-07 Maksimal værdi
55 db (A)	45 db (A)	40 db (A)	55 db (A)

51. Miljømyndigheden kan forlange, at virksomheden skal dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Målinger/beregninger skal foretages og afrapporteres som "miljømåling - ekstern støj" i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger nr. 6 fra 1984 og nr. 5 fra 1993.

Dokumentationen skal tilsendes miljømyndigheden sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen/beregningen. Tidsfrist herfor aftales med miljømyndigheden.

Dokumentationen skal udføres efter Miljøstyrelsens gældende vejledninger af et firma, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Målingerne/beregningene skal foretages og afrapporteres som "Miljømåling - ekstern støj".

Målingen/beregningen skal foretages for de mest støjbelastede områder udenfor virksomhedens grund, under de mest støjbelastende driftsforhold - eller efter anden aftale med miljømyndigheden. Grænseværdier for støj anses for overholdt, hvis målte eller beregnede værdier fratrukket ubestemtheden er mindre end grænseværdien. Målingernes og beregningernes samlede ubestemthed fastsættes i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger. Ubestemtheden må ikke være over 3 dB(A).

Støv fra anlæg og maskiner

52. Stalde, anlæg og udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støv- og lugtgener i området uden for ejendommens grund.

Lys

53. Af hensyn til at begrænse udledningen af CO₂, stilles der vilkår om, at anvendelse af elektrisk lys begrænses til de perioder, hvor der fodres eller er anden aktivitet i stalden, eller hvor det er nødvendigt af hensyn til dyrenes velfærd.

PÅVIRKNING FRA AREALERNE

Udbringningsarealer

54. Arealerne skal drives, som beskrevet i ansøgningen, de supplerende oplysninger og som sammenfattet i godkendelsens miljøtekniske beskrivelse, medmindre vilkårene i denne godkendelse, lovændringer og senere afgørelser foreskriver andet.
55. Den del af godkendelsen der vedrører arealerne, skal være kendt af de personer, der er beskæftiget med den pågældende del af arealdriften.
56. Udbringning af husdyrgødning fra produktionen må kun finde sted på de udspretningsarealer som fremgår af bilag 7.
57. Der må maksimalt udbringes husdyrgødning på bedriftens ejede og forpagtede udbringningsarealer svarende til 1,36 DE/ha pr planår (1/8-31/7).
58. Sønderborg Kommune skal på forlangende se bedriftens markplan og gødningsregnskab.
59. Der skal etableres en 5 meter bræmme mellem mark 1-0a og lokalitet 2126. Bræmmen skal være dyrknings og gødningsfri, se bilag 13.
60. Der skal etableres en 5 meter bræmme mellem mark 4-0a og lokalitet 2136. Bræmmen skal være dyrknings og gødningsfri, se bilag 12.
61. **EGENKONTROL OG DOKUMENTATION.**

62. Nedenfor er en opsummering på hvad der skal registreres i en driftsjournal, der skal opbevares på bedriften:

- 1) Hvornår der er foretaget fluebekæmpelse, med hvad og hvordan
- 2) Hvornår, der har været udført autoriseret kontrol af rørsamlinger og rørføringer til gylletransport, samt de fejl og mangler, der måtte være konstateret og udbedret.
- 3) Hvornår der er foretaget rengøring / desinfektion af stalden, og med hvilket middel.
- 4) Hvornår der er foretaget aflæsning af el-forbrug /gas-forbrug/ vandforbrug samt aflæsningsværdier og hvad evt. der er foretaget for at reducere forbruget
- 5) Hvornår, der har været udført autoriseret kontrol af ventilation og fodringsanlæg, samt de fejl og mangler, der måtte være konstateret og udbedret.
- 6) Der foretages en årligt opgørelse over forbrug af ressourcer som vand, el, m.v.
- 7) Gødningsregnskab og medicinregnskab
- 8) Fortegnelser over flytninger af dyr
- 9) Virksomheden skal løbende registrere afhentede døde dyr til destruktionsanstalt

Dokumentation i form af kvitteringer, sædskifte- og gødningsplaner, forpagtnings- og overførelsesaftaler (af mindst 1 års varighed) m.v. opbevares i mindst 5 år og forevises kommunen på forlangende.

Dokumentation for ammoniakreduktion vha. fodereffektivitet skal beregnes som et gennemsnit over 3 år og skal beregnes af en konsulent, i forbindelse med udarbejdelse af gødningsregnskab.

Der skal gemmes dokumentation for energiforbrug, dieselolie, gas, vand på ejendommen f.eks. i form af faktura fra elselskab

De fremviste bilag skal uanset evt. driftsmæssig fællesskab med andre produktionsanlæg særskilt og på tydelig vis kunne dokumentere produktionens størrelse samt håndteringen og anvendelsen af husdyrgødning og affald mv. fra nærværende produktionsanlæg.

Bilag